

NATUURTOETS

UTRECHTSEWEG 371 EN 375 AMERSFOORT

Natuurtoets Utrechtseweg 371 en 375 Amersfoort

M. van Delft & Th. de Jong

Natuurtoets Utrechtseweg 371 en 375 te Amersfoort

In opdracht van Utrechtseweg V.O.F.

Ecologisch Adviesbureau Viridis is lid van het Netwerk Groene Bureaus, brancheorganisatie voor kwaliteitsbevordering en belangenbehartiging.

© 2011 Ecologisch Adviesbureau Viridis bv, Culemborg

Ecologisch Adviesbureau Viridis bv
Beesdseweg 3-18
4104 AW Culemborg
T 0345 753 275
info@bureau-iridis.nl
www.bureau-iridis.nl
KvK 110 557 87
Btwnr NL 8212 39 119 BO1
Triodos Bank 19 84 48 600

Tekst en samenstelling: Th. de Jong en P. Calle
Foto's in rapport: P. Calle, Th. De Jong en C. Knotters
Foto voorblad: Impressie Buitengebied West
Projectnummer: 2010-30
Wijze van citeren: Jong, Th. de., P. Calle & C. Knotters, 2010.
Onderzoek naar flora en fauna in het Buitengebied West te Amersfoort. Ecologisch Adviesbureau Viridis, Culemborg.
In opdracht van: Utrechtseweg Amersfoort V.O.F.
Contactpersoon: F. Zwetsloot
Status: Definitief, 14 september 2011
Ondertekening: Th. de Jong, directeur.

Dit rapport is vervaardigd op verzoek van de opdrachtgever zoals hierboven aangegeven en is zijn eigendom. Niets uit deze rapportage mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt worden door middel van scanning, druk, internet, fotokopie of andere wijze zonder schriftelijke toestemming van de opdrachtgever en Ecologisch Adviesbureau Viridis, noch mag het zonder deze toestemming voor een ander doel gebruikt worden dan waarvoor het vervaardigd is.

Ecologisch Adviesbureau Viridis is niet aansprakelijk voor vervolgschade, alsmede schade die voortvloeit uit toepassingen van de resultaten van de werkzaamheden of andere gegevens verkregen van Ecologisch Adviesbureau Viridis. De opdrachtgever vrijwaart Ecologisch Adviesbureau Viridis voor aanspraken van derden in verband met deze toepassing.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en context

Utrechtseweg Amersfoort V.O.F. is voornemens om de percelen aan de Utrechtseweg 371 en 375 in Amersfoort te herontwikkelen. Het Rijksmonument Huis van Beek ontworpen door Gerrit Rietveld is de aanleiding geweest voor de voorgenomen herontwikkeling. Huis van Beek, gelegen aan de Utrechtseweg 375, is recentelijk gerenoveerd en wordt weer bewoond. De overige panden op de percelen aan de Utrechtseweg 371 en 375 waaronder de boswachterswoning en het kantorencomplex worden gesloopt. Op de locatie van de te slopen panden wordt nieuwbouw gerealiseerd. De uitvoering van deze plannen kan gevolgen hebben voor eventueel voorkomende (beschermde) flora en fauna. Het is noodzakelijk om de effecten op aanwezige soorten te toetsen in het kader van de Flora- en faunawet. Daarnaast is het onderzoeksgebied gelegen binnen de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Ter bescherming van de gebieden binnen de begrenzing van de EHS is het Nee, Tenzij-regime van toepassing. Dit betekent dat plannen, projecten en bestemmingsplanwijzigingen in gebieden binnen of in de nabijheid van de EHS niet zijn toegestaan, tenzij door een Nee,Tenzij-toets is vastgesteld dat de plannen de wezenlijke waarden en kenmerken van het gebied niet aantasten.

Utrechtseweg Amersfoort V.O.F. heeft Ecologisch Adviesbureau Viridis BV gevraagd een natuurtoets uit te voeren waarin de effecten van de voorgenomen plannen worden getoetst in het kader van de Flora- en faunawet en het Nee, Tenzij-regime. Bureau Viridis heeft geen inventarisatie van de flora en fauna in het plangebied uitgevoerd. De reeds bestaande en actuele verspreidingsgegevens verzameld door Van den Bijtel in 2010 zijn bij de toetsing van de plannen worden gebruikt.

1.2 Vraagstelling

De uitvoering van de plannen kan gevolgen hebben voor de ter plaatse voorkomende natuurwaarden. Mogelijk worden daarbij verbodsbepalingen van de

Flora- en faunawet overtreden of natuurwaarden van de EHS aangetast. Om goed voorbereid te zijn wil Utrechtseweg Amersfoort V.O.F. antwoord op de volgende vragen:

- Hebben de voorgenomen ingrepen negatieve effecten op de aanwezige strikt beschermde soorten?
- Tasten de voorgenomen ingrepen de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS aan?
- Is het noodzakelijk om mitigerende en/of compenserende maatregelen te nemen? En zo ja welke?
- Is het noodzakelijk om een ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen?

2 Gebiedsbeschrijving

2.1 Beschrijving onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied omvat de percelen 371 en 375 gelegen aan de Utrechtseweg te Amersfoort. Figuur 1 geeft een overzicht van de ligging van het onderzoeksgebied. Utrechtseweg 375 bestaat uit een bosperceel met daarop Huis van Beek, een rijksmonument wat recentelijk is gerenoveerd en weer wordt bewoond. Op het perceel, ten noorden van Huis van

Beek is een oude boswachterswoning gelegen. Deze woning is niet meer bewoond en zal gesloopt worden ten behoeve van een nieuwbouw villa. Perceel 371 bestaat uit bos en bevat een kantoorcomplex met een grote verharde parkeerplaats. Het kantoorcomplex wordt gesloopt en op deze locatie worden 17 grondgebonden nieuwbouwwoningen en 6 appartementen gerealiseerd.

Figuur 1 | Overzicht van het onderzoeksgebied

— Grens van het onderzoeksgebied

De oppervlakte van het onderzoeksgebied bedraagt circa 4,7 ha. Onderstaande foto's geven een indruk

van het onderzoeksgebied met daarop Huis van beek, de boswachterswoning en het kantoorcomplex.

2.2 Ligging ten opzichte van beschermde gebieden

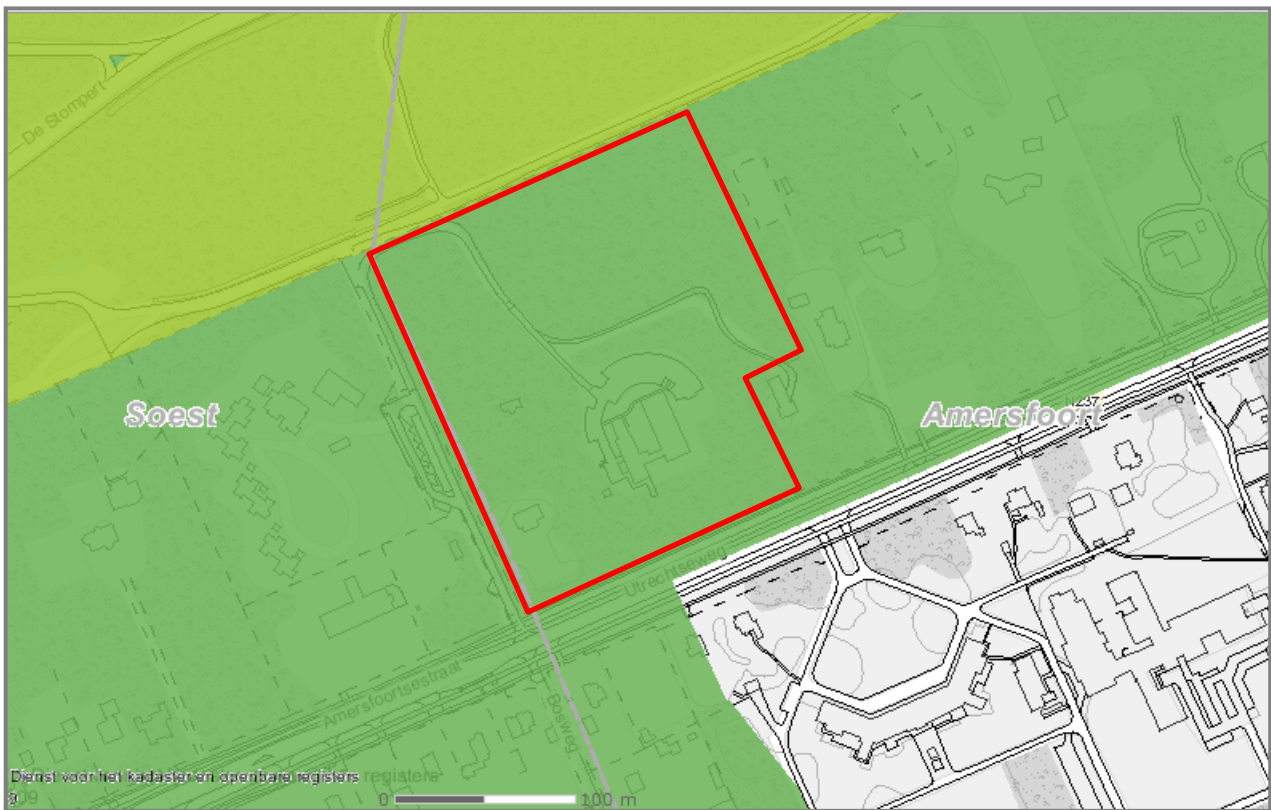
De Ecologische Hoofdstructuur (afgekort EHS) is een samenhangend netwerk van belangrijke natuurgebieden in Nederland. De EHS bestaat uit bestaande natuurgebieden, nieuwe natuurgebieden en ecologische verbindingzones. Het vormt de basis voor het Nederlandse natuurbeleid. De EHS heeft tot doel de flora en fauna te beschermen. Dat betekent dat alleen ruimtelijke ontwikkelingen toegestaan worden als deze niet schadelijk zijn voor de natuur.

Zoals figuur 2 laat zien, valt het onderzoeksgebied geheel binnen de begrenzing van de Ecologische Hoofdstructuur. De percelen zijn aangewezen als

'Bestaande Natuur'. De voorgenomen ontwikkelingen kunnen negatieve effecten hebben op de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS. Het is daarom noodzakelijk om een Nee, tenzij-toets uit te voeren.

Het onderzoeksgebied ligt niet in de nabije omgeving van een Natura2000-gebied. Het dichtstbijzijnde Natura2000-gebied is Arkemheen en ligt op meer dan 10 kilometer afstand. Het is uitgesloten dat de plannen voor het projectgebied enig effect zullen hebben op het Natura2000-gebied. Het is dan ook niet noodzakelijk om een natuurtoets in het kader van de Natuurbeschermingswet uit te voeren.

Figuur 2: Ligging van beschermde gebieden t.o.v. onderzoeksgebied (Bron: Kaartmachine Natuurbeleid Provincie Utrecht)

- Begrenzing onderzoeksgebied
- EHS, Bestaande Natuur

3 Plan van aanpak

3.1 Oriënterend veldbezoek

Om een beeld te verkrijgen van het onderzoeksgebied is een kort oriënterend veldbezoek gebracht. Een uitgebreid veldonderzoek is in dit geval niet noodzakelijk omdat reeds bestaande verspreidingsgegevens van de aanwezige flora en fauna gebruikt zijn bij de toetsing van de plannen. Deze verspreidingsgegevens van voorkomende soorten zijn verzameld in 2009 (Van den Bijtel, 2010) en voldoen daarmee aan de eis van het bevoegd gezag dat te gebruiken gegevens niet ouder mogen zijn dan drie jaar.

3.2 Flora- en faunawet

Aan de hand van de resultaten uit de rapportage 'Natuurwaardenonderzoek Utrechtseweg 375 en 371 Amersfoort' (Van den Bijtel, 2010) wordt beoordeeld in hoeverre de voorgenomen plannen strijdig zijn met de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet. Indien verbodsbepaling overtreden worden zal een ontheffing van de Flora- en faunawet noodzakelijk zijn, mits adequate mitigerende maatregelen getroffen kunnen worden. In deze rapportage worden niet alleen de strikt beschermde soorten (soorten van tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet) besproken. Ook de rode lijst- en oranje lijstsoorten zullen in de rapportage naar voren komen. Hierna worden deze specifieke groepen toegelicht.

– Beschermde soorten Flora- en faunawet

Op 21 februari 2005 is een Algemene maatregel van Bestuur betreffende artikel 75 van de Flora- en faunawet van kracht geworden. Deze wet regelt de soortbescherming in Nederland. Hierbij wordt onderscheid tussen de soorten aangebracht in drie verschillende beschermingsregimes:

- Tabel 3: streng beschermd
- Tabel 2: overig beschermd
- Tabel 1: enkel zorgplicht

De FF-wet is alleen (met uitzondering van de zorgplicht) van toepassing op de in de wet aangewezen beschermde soorten. Dit zijn alle van nature in Nederland voorkomende zoogdiersoorten (met uitzon-

dering van bruine rat, zwarte rat en huismuis), alle soorten amfibieën en reptielen, bepaalde soorten vissen (met uitzondering van soorten van de Visserijwet 1963) en alle van nature op het Europese grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie voorkomende vogelsoorten. De FF-wet bevat een aantal verbodsbepalingen om er voor te zorgen dat de in het wild levende soorten zoveel mogelijk 'met rust gelaten' worden.

– Rode lijstsoorten

Voor een aantal soortengroepen zijn door het voormalige Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit (nu EL&I) landelijke rode lijsten van bedreigde en kwetsbare soorten opgesteld. Deze lijsten worden gepubliceerd in de Staatscourant en geven op een objectieve manier aan hoe goed of slecht het gaat met een bepaalde soortgroep in Nederland.

Aan de op deze lijsten voorkomende soorten moet bijzondere aandacht voor instandhouding worden besteed. De volgende rode lijsten zijn verschenen (Ministerie van LNV, 2004):

Zoogdieren	Vaatplanten
Vogels	Amfibieën en reptielen
Vissen	Kokerjuffers en haften
Libellen	Sprinkhanen en krekels
Bijen	Land- en zoetwaterweekdieren
Mossen	Steenvliegen en platwormen
Vlinders	Korstmossen en paddestoelen

– Oranje lijstsoorten

In het Beleidsplan Natuur- en Landschap Utrecht (Provincie Utrecht, 1992) wordt als één van de hoofdlijnen van het beleid het soortenbeleid beschreven. Dit beleid is een aanvulling op de ecosysteemgerichte benadering die in het provinciale natuurbeleid voorop staat. Bij het op soorten gerichte beleid gaat het om het vergroten van de kansen voor het duurzaam voortbestaan van aandachtssoorten in de provincie

Utrecht. De in het BNLU opgenomen lijst van aandachtsoorten had een voorlopig karakter. Deze lijsten zijn omgezet in een definitieve lijst, de zogenaamde Oranje Lijst. Deze oranje lijst is vergelijkbaar met de rode lijsten. De volgende groepen staan op de oranje lijst:

zoogdieren	broedvogels	sprinkhanen en krekels
pleisteraars	reptielen	amfibieën
zoetwatervissen	dagvlinders	libellen

– *Vogellijst*

Alle inheemse vogelsoorten zijn beschermd in het kader van de FF-wet. Alle broedgevallen zijn beschermd en de FF-wet kent geen standaard periode voor het broedseizoen. In 2009 is de lijst aangepast met vogelsoorten waarvan de nesten het hele jaar door zijn beschermd. De meeste vogels maken elk jaar een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. De wetgever verstaat onder vaste verblijfplaatsen van vogels ook nesten en holtjes waar de vogels ook buiten de broedtijd regelmatig verblijven (zie kader).

3.3 Nee, tenzij-toets

De Nee,tenzij-toets onderzoekt of de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS ter plaatse niet significant worden aangetast. De beoordeling van een Nee, Tenzij-toets is een provinciale aangelegenheid. Er is bij de beoordeling van de voorgenomen plannen gebruik gemaakt van de zogenaamde beslisboom nee tenzij welke beschikbaar is op de website van de provincie Utrecht. Deze tool is speciaal ontworpen om adviseurs en gemeenten te begeleiden in de beoordeling van projecten in de EHS.

Het toetsingskader van de Nee, Tenzij-toets bestaat uit de volgende vier hoofdaspecten:

- 1 Actuele natuurwaarden
- 2 Aaneengeslotenheid en robuustheid

- 3 Bijzondere soorten
- 4 Essentiële verbindingen.

Ad 1. In 2009 is een uitgebreid onderzoek naar de natuurwaarden (Van den Bijtel, 2010) uitgevoerd in het onderzoeksgebied. De verspreidingsgegevens van voorkomende soorten uit dit onderzoek zijn voor deze rapportage gebruikt. Daarnaast is gebruik gemaakt van de kaartmachine van de provincie Utrecht. Op deze kaarten is door de provincie Utrecht aangegeven wat de kwaliteit van de aanwezige natuurwaarden is in het onderzoeksgebied.

Ad 2. De aaneengeslotenheid en robuustheid zijn van belang voor tal van organismen. Beoordeeld zal worden of de nieuwbouwplannen de aaneengeslotenheid en de robuustheid van het onderzoeksgebied in gevaar brengen en zo ja, hoe dit te ondervangen is.

Ad 3. Naast de soorten die genoemd zijn in de Flora- en faunawet hanteert de provincie Utrecht bij de beoordeling van terreinen een lijst met bijzondere soorten. Deze lijst is samengesteld uit de soorten van de landelijke Rode Lijst en de provinciale Oranje Lijst.

Ad 4. Onder essentiële verbindingen worden onder andere ecologische verbindingzones verstaan. De voorgenomen ontwikkelingen mogen geen essentiële verbindingen doorbreken.

Aan de hand van bovenstaande aspecten wordt onderzocht of er significante negatieve effecten optreden bij de realisatie van de nieuwbouw. Indien deze optreden zal onderzocht worden of deze verzacht kunnen worden. Hiertoe zullen mitigerende maatregelen opgesteld en beschreven worden.

Indien de schade zeer groot is zal deze volgens het compensatiebeginsel gecompenseerd moeten worden. Hiertoe dient een compensatieplan opgesteld te worden.

Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten

De meeste vogels gebruiken hun nest slechts eenmalig voor de voortplanting. Elk jaar bouwen de dieren een nieuw nest op meestal een andere locatie. Nesten van deze vogels zijn slechts gedurende het broedseizoen beschermd. Er zijn echter ook vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn en waarop de verbodsbepalingen van artikel 11 van de FF-wet het gehele jaar van toepassing zijn. Er worden 5 categorieën onderscheiden:

1. Vogels waarvan de nesten ook buiten het broedseizoen als vaste rust- en verblijfplaats gebruikt worden (voorbeeld: steenuil).
2. Koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk zijn van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: gierzwaluw en huismus).
3. Vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: ooievaar en kerkuil).
4. Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen. (voorbeeld: buizerd en ransuil).
5. De volgende vogelsoorten behoren tot deze categorie: vogels die weliswaar terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of in de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen. De nesten van deze soorten zijn buiten het broedseizoen niet beschermd.

4 Aangetroffen soorten

In dit hoofdstuk zal ingegaan worden op de aangetroffen soorten in het onderzoeksgebied. Alle gegevens zijn afkomstig uit de rapportage Natuurwaardenonderzoek Utrechtseweg 375 en 371 Amersfoort (van den Bijtel, 2010).

4.1 Vaatplanten

In het onderzoeksgebied zijn geen strikt beschermde vaatplanten uit de tabellen 2 of 3 van de Flora- en faunawet aangetroffen. Wel is de rode lijsoort hondsviooltje aangetroffen. De soort staat op de rode lijst als algemeen voorkomend, maar sterk afgenomen. Hondsviooltje is een soort die vooral groeit op matig voedselarme grond in duinen, schrale graslanden, bermen en heidevelden. Daarnaast zijn 18 soorten van de oranjelijst aangetroffen (van den Bijtel, 2010).

4.2 Zoogdieren

– Vleermuissoorten

Naast het bronnenonderzoek is een uitgebreide veldinventarisatie uitgevoerd (Van den Bijtel, 2010). Het onderzoeksgebied is meerdere malen onderzocht op de aanwezigheid van vleermuizen gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis zijn daarbij overvliegend of foeragerend aangetroffen in het onderzoeksgebied. Er zijn tijdens de vleermuisonderzoeken geen vaste rust- en verblijfplaatsen van deze vleermuizen aangetroffen. Het is aannemelijk dat de gewone dwergvleermuis en laatvlieger verblijfplaatsen heeft in woningen in de naaste omgeving. De dieren komen enkel in het onderzoeksgebied om te foerageren. Ruige dwergvleermuizen hebben hun verblijven vaak in bomen. Tijdens het onderzoek zijn geen verblijfplaatsen van deze soort aangetroffen. Deze worden ook niet verwacht vanwege het ontbreken van geschikte bomen in het onderzoeksgebied. Bovendien zijn uit Nederland nauwelijks zomerkolonies bekend.

– Eekhoorn

In het onderzoeksgebied zijn vier nesten van eekhoorns aangetroffen (van den Bijtel, 2010). De nesten

van eekhoorns worden door het bevoegd gezag aangeduid als vaste rust- en verblijfplaatsen en zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet. Eekhoorns hebben vaak één hoofdnest met daarnaast enkele reserve nesten. Het is niet bekend wat de aangetroffen nesten voor functie hebben. De grote van het leefgebied van eekhoorns varieert sterk; er worden groottes genoemd van 2 tot 50 ha (Lange et. al, 2003). Het onderzoeksgebied is onderdeel van een groter foerageergebied van de eekhoorn. De kaart met de nestlocaties is bijgevoegd in bijlage 1 van deze rapportage.

4.3 Reptielen

Tijdens de inventarisatie (van den Bijtel, 2010) zijn de twee strikt beschermde reptielensoorten hazelworm en zandhagedis in het onderzoeksgebied waargenomen. De ringslang is net buiten het onderzoeksgebied waargenomen, maar de kans is aanwezig dat deze soort ook binnen de begrenzing aangetroffen kan worden.

De biotoop voor zandhagedissen in het binnenland bestaat uit gevarieerde heidevegetaties en, minder vaak uit structuurrijke, droge grasvegetaties. Voorwaarde is een grote mate van bezonning. Het onderzoeksgebied voldoet hier niet aan en is derhalve ongeschikt als leefgebied voor deze soort. Hazelworm is afhankelijk van lage ondergroei zoals mossen waarin zij kunnen opwarmen. Deze soort zont niet zoals andere reptielen op open plekken, maar gebruikt door de zon opgewarmde bodemvegetaties zoals mossen voor de benodigde warmte. Er is vrijwel geen ondergroei aanwezig in de bossen van het onderzoeksgebied waardoor het gebied ongeschikt is als leefgebied voor hazelworm. Ringslang is voor de voedselvoorziening afhankelijk van amfibieën. In het onderzoeksgebied zijn geen noemenswaardige waterpartijen aanwezig, waardoor weinig amfibieën voorhanden zijn. Ook voor ringslang vormt het onderzoeksgebied geen optimaal habitat. In de naaste omgeving van het onderzoeksgebied is optimaal habitat voor deze soorten aanwezig, zoals het militaire terrein De Vlasakkers.

Op dit terrein komt een stabiele populatie zandhagedis voor.

Voor geen van de aangetroffen reptielsoorten is het onderzoeksgebied dus een geschikt leefgebied. De waargenomen exemplaren betreffen dan ook zwervende of dispenserende exemplaren die zich incidenteel door het onderzoeksgebied bewegen

4.4 Broedvogels

Zoals verwacht in een dergelijk bosperceel zijn veel verschillende soorten broedvogels aangetroffen (Van den Bijtel, 2010). Er zijn geen soorten met jaarrond beschermde nesten aangetroffen. De nesten van de wel aangetroffen soorten zijn enkel tijdens de broedperiode beschermd. De nestlocaties bevinden zich verspreid over het hele onderzoeksgebied. De aantallen en soorten zullen per broedseizoen variëren. Er wordt niet verder ingegaan op de aangetroffen soorten. Wat van belang is, is dat broedgevallen niet verstoord mogen worden, verstoren van broedgevallen is in overtreding met de FFwet.

4.5 Overige soorten

In het onderzoeksgebied zijn geen strikt beschermde amfibieën, vissen, dagvlinders, libellen of sprinkhanen waargenomen. Deze worden gezien de terreingesteldheid (o.a. het ontbreken van oppervlakte wateren) ook niet verwacht. Er is één libelsoort van de oranje lijst waargenomen: namelijk de grote keizerlibel. Deze soort staat op de oranje lijst als in Utrecht potentieel bedreigd (zeldzaam). De oranje lijst is op-

gesteld in 1998 en deze status is achterhaald. De grote keizerlibel heeft zich de afgelopen jaren sterk uitgebreid en wordt veelvuldig aangetroffen in de provincie Utrecht. Natuurlijk geldt de zorgplicht voor deze soort, maar het is niet noodzakelijk om extra aandacht aan deze soort te besteden.

4.6 Conclusies

- In het onderzoeksgebied zijn geen strikt beschermde vaatplanten aangetroffen. Wel zijn 18 soorten van de oranje lijst en één soort van de rode lijst aangetroffen;
- Er zijn 3 soorten vleermuizen overvliegend/foeragerend waargenomen. Vaste verblijfplaatsen zijn niet aangetroffen in het onderzoeksgebied;
- In het onderzoeksgebied zijn 4 nestlocaties van eekhoorn aanwezig;
- Van de strikt beschermde hazelworm en zandhagedis zijn zwervende exemplaren aangetroffen in het onderzoeksgebied. Het onderzoeksgebied vormt geen geschikt leefgebied voor de soorten;
- Er zijn geen broedvogels met jaarrond beschermde nesten aangetroffen in het onderzoeksgebied. De nesten van de gevonden soorten zijn enkel beschermd tijdens de broedperiode.
- Strikt beschermde soorten van overige soortgroepen zijn niet aangetroffen in het onderzoeksgebied.

5 Effecten op aanwezige soorten

5.1 Voorgenomen ingrepen

Utrechtseweg Amersfoort V.O.F. is voornemens om één villa, 17 grondgebonden woningen en 6 appartementen te realiseren op de locatie Utrechtseweg 371 en 375. Op de bouwlocatie staat nu nog een kantorencomplex dat gesloopt gaat worden ten behoeve van de nieuwbouwwoningen. De villa wordt gebouwd nabij de te slopen boswachterswoning, In onderstaande figuren wordt de huidige en de toekomstige situatie weergegeven.

De totale oppervlakte bebouwing en bestrating op beide percelen in de huidige situatie is ca. 3865 m² (van den Bijtel, 2010). In de nieuwe situatie zal het verhard oppervlak toenemen. Daarbij komt dat de woningen in de vorm van het hof een zodanige barrière werking hebben dat de gronden binnen in het hof

ook afgeschreven worden ten aanzien van de EHS en leefgebied voor de soorten. Het bebouwd grondoppervlak in de nieuwe situatie zal circa 6000 m² beslaan. Dit betekent dat het bebouwd oppervlak meer dan 1,5 keer zo groot wordt op de twee percelen.

Om de nieuwbouw te kunnen realiseren is het noodzakelijk om bomen te kappen. Het is nog niet duidelijk welke bomen worden gekapt. Bomen met een natuurlijke of monumentale waarde zullen worden gespaard. Hiervoor wordt op het moment van schrijven een plan gemaakt door een landschapsarchitect. Daarnaast zal een ontsluitingsweg worden gerealiseerd welke grotendeels overeenkomt met de bestaande paden in het onderzoeksgebied.

Figuur 3 | Tekening van de huidige en nieuwe situatie (Bron: Bureau Vireo).

5.2 Zoogdieren

– Vleermuizen

De waargenomen vleermuizen, gewone dwergvleermuis, laatvlieger en ruige dwergvleermuis in het onderzoeksgebied zijn enkel overvliegend of foeragerend waargenomen. Er zijn geen verblijfplaatsen van vleermuizen aangetroffen in het onderzoeksgebied. De voorgenomen ingrepen zoals het slopen van gebouwen en het kappen van bomen hebben geen negatieve invloed op de aanwezige vleermuizen. Door de toename van verhard oppervlak en de kap van bomen neemt het foerageergebied van de vleermuizen in oppervlakte mogelijk af. Deze afname zal echter geen negatieve invloed op de soorten hebben. In de nabije omgeving van het onderzoeksgebied zijn zeer veel geschikte foeragemogelijkheden aanwezig zoals de aangrenzende militaire terreinen en bospercelen. Door het kappen ontstaat meer variatie in de opbouw van het terrein, waardoor de mogelijkheid voor vleermuizen mogelijk toenemen. Daarnaast zal het onderzoeksgebied tijdens en na afloop van de werkzaamheden toegankelijk blijven voor foeragerende vleermuizen. Het is wel belangrijk om tijdens de werkzaamheden rekening te houden met deze vleermuizen. Door het gebruiken van vleermuisvriendelijke verlichting tijdens en na afloop van de werkzaamheden wordt verstoring tijdens het foerageren geminimaliseerd. In hoofdstuk 7 worden deze maatregelen uitgebreid beschreven.

– Eekhoorns

In het onderzoeksgebied zijn vier nesten van eekhoorns aangetroffen. Nesten van eekhoorns worden door het bevoegd gezag aangeduid als vast- rust en verblijfplaatsen en zijn, zo lang de nesten in gebruik zijn, jaarrond beschermd volgens de Flora- en faunawet. Eekhoorns bouwen naast een hoofdnest meerdere bijnesten. Waarschijnlijk worden elk jaar nieuwe nesten gebouwd. Om te voorkomen dat eekhoorns negatieve effecten ondervinden van de voorgenomen plannen is het noodzakelijk om ervoor te zorgen dat de bomen met de nesten erin worden gespaard. Op de kaart in bijlage 1 van deze rapportage worden de nestlocaties aangegeven. Het is belangrijk om niet alleen de nestboom te sparen, maar ook een beschermingszone van bomen om de nestboom heen zodat de beschutting van het nest niet wegvalt en het nest alsnog ongeschikt wordt. De afname van foerageergebied heeft zeer waarschijnlijk geen negatieve effecten op de soort. In de naaste omgeving is voldoende foerageergebied voorhanden en het onder-

zoeksgebied blijft ook na afloop van de werkzaamheden geschikt voor deze soort. De mitigerende maatregelen met betrekking tot de bescherming van de nestbomen staan uitgebreid beschreven in hoofdstuk 7.

5.3 Reptielen

In het plangebied zijn de reptielensoorten hazelworm en zandhagedis aangetroffen. Het onderzoeksgebied is geen geschikt leefgebied voor beide soorten. Het onderzoeksgebied zal enkel als foerageer- en overwinteringsgebied van zeer marginale betekenis zijn voor de soorten. Door de voorgenomen plannen zal een deel van het marginale leefgebied verdwijnen. Dit zal niet veel impact op de soorten hebben. In de naaste omgeving van het onderzoeksgebied is veel geschikter leefgebied voor de soorten voorhanden. Het is niet noodzakelijk om mitigerende maatregelen ten aanzien van reptielen uit te voeren.

5.4 Broedvogels

In het onderzoeksgebied zijn geen jaarrond beschermde nesten van broedvogels aangetroffen. Er zijn wel verschillende broedgevallen van algemene soorten aangetroffen. Broedvogels zijn tijdens het broedseizoen beschermd en het verstoren van broedgevallen is in overtreding met de Flora- en faunawet. Om te voorkomen dat broedgevallen worden verstoord is het noodzakelijk om een aantal mitigerende maatregelen te nemen. Wanneer deze mitigerende maatregelen op de juiste manier worden uitgevoerd zullen geen negatieve effecten op broedvogels optreden. De te nemen maatregelen worden beschreven in hoofdstuk 7.

5.5 Conclusies

- De negatieve effecten op foeragerende vleermuizen kunnen worden geminimaliseerd door het uitvoeren van mitigerende maatregelen;
- Door het uitvoeren van mitigatie m.b.t. de bescherming van nestbomen worden negatieve effecten op eekhoorns geminimaliseerd;
- De voorgenomen ingrepen hebben geen negatieve invloed op de zandhagedis, ringslang en hazelworm.

Om verstoring van aanwezige broedvogels te voorkomen is het noodzakelijk om mitigerende maatregelen te nemen.

6 Effecten op aanwezige soorten

Ter bescherming van de gebieden binnen de EHS is het Nee, tenzij-regime van toepassing. Dit betekent dat plannen en projecten in gebieden binnen of in de nabijheid van de EHS niet zijn toegestaan tenzij door een Nee, tenzij-toets is vastgesteld dat de plannen of projecten de wezenlijke waarden en kenmerken van het gebied niet significant aantasten.

Het toetsingskader van de Nee tenzij-toets bestaat uit de volgende vier hoofdaspecten:

- Zones met bijzondere ecologische kwaliteit
- Aaneengeslotenheid en robuustheid
- Bijzondere soorten
- Essentiële verbindingen.

Deze vier aspecten worden hierna besproken.

6.1 Zones met bijzondere ecologische kwaliteit

Dit toetsingscriterium is onderverdeeld in twee delen: actuele waarden en potentiële waarden. Het criterium actuele waarden is weer onderverdeeld in Provinciale natuurwaardering en Oude boskernen.

Hieronder volgt de beoordeling op basis van bovenstaande criteria.

– Provinciale natuurwaardering

In figuur 4 wordt de natuurwaardering van de provincie weergegeven. De bossen in het plangebied zijn aangemerkt als 'droog voedselarm bos' met een redelijke kwaliteit en 'vochtig voedselarm bos' met een matige kwaliteit..

Figuur 4: Provinciale natuurwaardering (Bron: Kaartmachine Natuurbeleid Provincie Utrecht).

Vanwege de oppervlakte uitbreiding van de bebouwing zal een deel van het bos worden aangetast. Omdat de bossen in het onderzoeksgebied zijn gewaardeerd door de provincie als redelijk en matig van kwaliteit zal geen natuur van uitstekende of goede kwaliteit worden aangetast door de voorgenomen plannen. De uitvoering van de plannen zal een afname van redelijke en matig gekwalificeerde natuurwaarden veroorzaken. De vraag is of het om een significante aantasting van de natuurwaarden gaat. Er worden door de provincie geen standaard afmetingen genoemd voor de beoordeling van de afname van oppervlak natuur. Een afname van 100-150 m² wordt eigenlijk altijd als niet significant beoordeeld. Een afname groter dan 1 ha is vrijwel altijd significant (Bessisboom Nee, tenzij Provincie Utrecht). Daartussen bestaat een grijs gebied waarin de afwegingen maatwerk zijn. In het onderzoeksgebied hebben we te maken met een afname van ca 2200 m² bos. Gezien de redelijke en matige kwaliteit van de natuurwaarden en het ontbreken van goede of uitstekend gekwalificeerde natuurwaarden zal de impact van de werkzaamheden op de actuele natuurwaarden niet significant zijn. Daarnaast heeft de opdrachtgever aangegeven een aantal maatregelen uit te voeren die de natuurwaarden in het gebied kunnen verhogen. Zo worden er op verschillende plaatsen waterpartijen aangelegd en staat de opdrachtgever positief tegenover omvormingsmaatregelen om het gebied natuurlijker in te richten. Hierbij kan gedacht worden aan het aanleggen van heideterreinen op de plaatsen waar bossen van matige kwaliteit aanwezig zijn en het kappen van exoten. Een verbetering van de actuele natuurwaarden zal een positief effect op het onderzoeksgebied en de omgeving hebben. Het is aan te raden om een beheerplan op te laten stellen waarin de juiste beheermaatregelen voor het onderzoeksgebied voor een langere periode worden vastgelegd.

– *Oude boskernen*

Oude boskernen zijn groeiplaatsen van autochtone bomen en struiken welke afstammen van oorspronkelijk inheemse flora die na de IJstijd op eigen kracht Nederland heeft bereikt. De groeiplaats kan zowel een bos betreffen als ook een houtwal of een enkele boom of struik.

In het onderzoeksgebied is de met eikenhakhout begroeide wal aan de westzijde aangewezen als zeer waardevolle oude boskern. Deze wal is weergegeven in figuur 4. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dienen de bomen van deze wal gespaard te blijven. Verstoring, aantasting of vernietiging van deze

houtwal kan significant negatieve effecten veroorzaken op de aanwezige zeer waardevolle oude boskern. Het is noodzakelijk om mitigerende maatregelen te nemen om de houtwal te beschermen. Hierbij kan gedacht worden aan het uitrasteren van delen van de houtwal tijdens de werkzaamheden. Tijdens het oriënterend veldbezoek uitgevoerd op 1 september 2011 is dalkruid waargenomen in het onderzoeksgebied. Dalkruid is een indicator soort van oude bosgroeiplaatsen. Indicatoren voor oud bos zijn soorten die weinig dynamiek verdragen en er lang over doen voordat ze een nieuwe plek koloniseren. Dalkruid is aangetroffen aan de noordrand van het onderzoeksgebied. Het is niet aannemelijk dat groeiplaatsen van dalkruid worden aangetast door de werkzaamheden. In hoofdstuk 7 worden de te nemen mitigerende maatregelen beschreven.

– *Potentiële waarden*

De potentiële waarden van het onderzoeksgebied bij gelijkblijvend beheer is vrijwel dezelfde als de actuele waarde. Mogelijk zal de soortenrijkdom door het ouder worden van het bosgebied over een tiental jaren licht toenemen. Bomen worden dan wellicht geschikt als verblijfplaats voor vleermuizen. Het is niet de verwachting dat er zich zeer bijzondere soorten zullen vestigen.

Door de juiste beheer- en/of omvormingsmaatregelen uit te voeren is het mogelijk de natuurwaarden in het gebied te verhogen. Er kan gedacht worden aan het omvormen van de bossen van matige kwaliteit naar heideterreinen. Door de aanleg van heide ontstaat een geleidelijke overgang van het plangebied naar aangrenzende Vlasakkers. Daarnaast ontstaat er meer variatie in het gebied waardoor geschikte biotopen voor andere soorten gevormd worden. De maatregelen hiertoe staan beschreven in hoofdstuk 7.

Conclusie

- De actuele ecologische kwaliteit van het onderzoeksgebied wordt als matig tot redelijk beschouwd. Een afname van een 2200 m² matig tot redelijk gekwalificeerde bosopstand veroorzaakt geen significant negatieve effecten op de natuurwaarden in het gebied;
- De houtwal aan de westkant van het onderzoeksgebied is aangewezen als zeer waardevolle oude boskern. Het uitvoeren van maatregelen om de houtwal te beschermen is noodzakelijk;

- Door de juiste omvormings- en beheermaatregelen is het mogelijk de (potentiële) natuurwaarden in het gebied te verhogen.

6.2 Aaneengeslotenheid en robuustheid

Door de voorgenomen plannen zal het areaal EHS afnemen. Hoe breder een gebied hoe minder groot de invloeden van buitenaf, de randeffecten, op de natuurwaarden zullen zijn. Een afname in de breedte van het areaal kan betekenen dat de robuustheid afneemt. De nieuwbouw is in het bosperceel gesitueerd op de locatie van de bestaande bebouwing. De robuustheid van het gebied kan hierdoor aangetast worden. In dit geval zal de herontwikkeling op vrijwel dezelfde locatie plaatsvinden. Het bebouwd oppervlak wordt in geheel weliswaar groter, maar de robuustheid zal in vergelijking met de oude situatie nauwelijks aangetast worden. Dit wordt mede veroorzaakt door de compacte wijze van bouwen waarbij activiteiten naar binnen gericht zijn. De bouwvorm waarvoor gekozen is, een hof, zorgt ervoor dat de binnenplaats van het hof wordt afgesloten van de rest van het gebied. De gezamenlijke 'tuin' wordt natuurlijk ingericht. Toch is het niet waarschijnlijk dat deze natuurlijke tuin wordt gebruikt als leefgebied door beschermden soorten. De tuin ligt min of meer afgesloten van de rest van het gebied.

De de aangrenzende percelen zijn gelijk van opbouw en extensief in gebruik zodat de randverstoring van daar uit minimaal is.

Dit alles draagt er zorg voor dat de aaneengeslotenheid en robuustheid niet in het geding komt.

Conclusie

De aaneengeslotenheid en robuustheid zal niet significant worden aangetast door de voorgenomen plannen.

- De bebouwing vindt plaats op vrijwel dezelfde locatie.
- De activiteiten zijn naar binnen gericht.
- De randeffecten zijn minimaal.

6.3 Bijzondere soorten

Het toetsingscriterium 'Bijzondere soorten' wordt verdeeld in twee onderdelen:

- soorten die vermeld staan in tabel 2 of 3 van de Flora- en faunawet;
- soorten die voorkomen op de Rode Lijst en de Oranje Lijst.

In het onderzoeksgebied zijn de volgende strikt beschermde soorten aangetroffen:

- gewone dwergvleermuis
- ruige dwergvleermuis
- laatvlieger
- hazelworm
- zandhagedis

De effecten op deze soorten zijn reeds besproken in hoofdstuk 5 en worden hier niet herhaald.

Aanvullend kan gesteld worden dat de maatregelen ten aanzien van omvorming en aangepast beheer ook een positieve invloed zullen hebben op de aanwezige strikt beschermde soorten. Een gebied met een grotere structuurvariatie is aantrekkelijk voor vleermuizen vanwege het grotere voedselaanbod. Daarnaast zal het creëren van heidevelden en een gevarieerder bos positief zijn voor de zandhagedis en hazelworm. De opdrachtgever heeft aangegeven waterpartijen in het gebied aan te willen leggen waardoor ook aan watergebonden soorten zich in het gebied kunnen vestigen. Gedacht daarbij kan worden aan strikt beschermde amfibieën als de kamsalamander, alpenwatersalamander en libellen van de rode en oranje lijst als bruine winterjuffer, tengere pantserjuffer en venwitsnuitlibel.

In het onderzoeksgebied is één plantensoort van de rode lijst aangetroffen, hondsviooltje. Daarnaast zijn 18 soorten van de Oranje Lijst van vaatplanten aangetroffen. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dienen groeiplaatsen van deze soorten zoveel mogelijk gespaard te blijven. De grote keizerlibel is een soort van de oranje lijst, maar deze wordt vanwege de sterke toename in de afgelopen jaren niet meer gezien als een soort waar specifieke maatregelen voor genomen moeten worden.

Conclusie

- In het onderzoeksgebied zijn 6 strikt beschermde soorten aangetroffen. Door het nemen van omvormings- en beheermaatregelen zullen deze soorten positief beïnvloed worden ;
- Daarnaast zijn er 18 vaatplanten van de oranje lijst en één soort van de rode lijst aangetroffen. De groeiplaatsen van deze soorten moeten worden ontzien tijdens de werkzaamheden.
- Door het aanleggen van waterpartijen kunnen strikt beschermde amfibieën en libellen

van de rode en oranje lijst zich in het gebied vestigen.

6.4 Essentiële verbindingen

Ook dit toetsingskader bestaat uit twee onderdelen:

- Ecologische verbindingzones, Robuuste verbindingen, en ecoducten en faunapassages,
- Foerageer- en migratieroutes.

- *Ecologische verbindingzones, Robuuste verbindingen, en ecoducten en faunapassages*

Ecologische verbindingzones zijn in het hedendaagse druk bevolkte Nederland een noodzaak. Ze verbinden gebieden van gelijk karakter met elkaar. Langs deze zones kunnen planten en dieren van het ene gebied naar het ander gebied trekken. Daar waar verbindingzones infrastructurele werken kruisen worden faunapassages aangelegd.

Robuuste verbindingen zijn in feite niets anders dan zeer grote ecologische verbindingzones, geschikt voor een veelheid aan plant en diersoorten. Het zijn EVZ's op nationaal niveau. Ze verbinden grote natuurkernen. Grote infrastructurele werken worden middels ecoducten gepasseerd. In het onderzoeksgebied zijn geen ecologische of robuuste verbindingzones aangewezen.

- *Foerageer- en migratieroutes*

Het leefgebied van veel diersoorten bestaat uit verschillende deelgebieden. Voorbeelden hiervan zijn rust- en schuilplaatsen, foerageergebieden, overwinteringplaatsen, voortplantingsplaatsen e.d. De verschillende onderdelen zijn vaak ruimtelijk van elkaar gescheiden. Om deze reden verplaatsen de dieren zich regelmatig, vaak via vaste routes, van het ene naar het andere deelgebied.

In het onderzoeksgebied zijn geen vaste migratieroutes vastgesteld. Ook zijn er geen vliegroutes voor vleermuizen vastgesteld. Wel is vastgesteld dat minimaal 3 soorten vleermuizen van het onderzoeksgebied gebruik maken om te foerageren. Daarbij worden niet steeds dezelfde plaatsen gekozen omdat dat afhangt waar de prooidieren, kleine vliegende insecten etc. zich ophouden. Dat is wisselend en hangt onder andere af de windkracht en windrichting. De plannen zullen een deel van het foerageergebied aantasten maar dat heeft geen negatieve effecten op de vleermuizen (zie hoofdstuk 5 'effecten op soorten'). Door het creëren van meer structuur door onder andere de aanleg van waterpartijen zal het foera-

geergebied voor vleermuizen kwalitatief in waarde toenemen.

Ook voor de hazelworm en zandhagedis zal geen essentieel foerageergebied worden aangetast (zie hoofdstuk 5). Voor beide soorten ontbreekt geschikt leefgebied. De aangetroffen individuen zijn slechts zwervers die slechts incidenteel in het gebied zijn aan te treffen.

Conclusie

Er zijn geen vaste foerageerroutes of vliegroutes aangetroffen in het plangebied.

- In het onderzoeksgebied zijn geen ecologische of robuuste verbindingzones aangewezen.

7 Mitigerende maatregelen

Uit voorgaande hoofdstukken blijkt dat de effecten op soorten en natuurwaarden kunnen worden voorkomen of geminimaliseerd door het nemen van de juiste mitigerende maatregelen. Hierna worden de te nemen mitigerende maatregelen ten aanzien van de Flora- en faunawet ontheffing en de Nee, tenzij toets apart besproken.

7.1 Flora- en faunawet

Vaatplanten

- De groeiplaatsen van rode- en oranje lijstsoorten moeten zoveel mogelijk behouden blijven.
- Deze maatregel kan worden uitgevoerd door voorafgaande aan de werkzaamheden alle groeiplaatsen die verstoord kunnen worden door de werkzaamheden uit te rasteren en bij de werkzaamheden te ontzien.
- Eventuele nieuwe rijwegen worden in overleg met een ecoloog zodanig gekozen dat groeiplaatsen van rode lijst of oranje lijstsoorten behouden blijven.

Vleermuizen

- De werkzaamheden worden enkel gedurende de dag uitgevoerd, zodat vleermuizen in de avond het plangebied kunnen gebruiken om te foerageren.
- Voor de eventueel noodzakelijke bouwverlichting worden afgeschermdes lampen gebruikt die alleen de bouwplaats verlichten. Hierdoor wordt ervoor gezorgd dat geen lichtverstoring naar de rest van het gebied optreedt;
- Voor de te gebruiken buitenverlichting van de nieuwbouwwoningen worden afgeschermdes lampen gebruikt waardoor een minimale uitstoot van licht naar de omgeving plaatsvindt

Eekhoorn

- Voordat de werkzaamheden starten dient onderzoek plaats te vinden of de nesten nog bij de eekhoorns in gebruik zijn.
- Worden de nesten niet meer gebruikt, dan is het geen vaste verblijfplaats meer van de eekhoorn en kan tot kap worden overgegaan.
- Indien het nest nog gebruikt wordt dient de nestboom en een beschermingszone van bomen om de nestbomen heen te worden gespaard;
- Wanneer het niet mogelijk is om de nestbomen te sparen moet een ontheffing van de Flora- en faunawet aangevraagd worden;

Broedvogels

- Voorafgaande aan de werkzaamheden in het broedseizoen, 15 maart tot 15 juli, worden door een deskundige op het gebied van vogels de broedgevallen in kaart gebracht;
- Broedgevallen worden niet verstoord, door de werkzaamheden in de nabijheid van broedgevallen buiten het broedseizoen uit te voeren;
- Op plaatsen waar het gehele jaar gewerkt wordt is het mogelijk om voor het broedseizoen maatregelen te nemen zodat vogels niet tot broeden komen;
- De te nemen maatregelen om broedgevallen te voorkomen worden uitgevoerd onder begeleiding van een ter zake kundige op het gebied van vogels.

7.2 Nee, tenzij toets

- Het verlies aan EHS wordt als niet significant beschouwd.
- Door de juiste beheer- en/of omvormingsmaatregelen uit te voeren is het mogelijk de natuurwaarden in het gebied te verhogen. Hiermee wordt een kwaliteitsverbetering gerealiseerd als compensatie voor de de niet significante afname van de EHS. Hierbij kan gedacht worden aan het omvormen van bos

- van matige kwaliteit naar heide en de aanleg van waterpartijen. Het is aan te raden om een beheerplan op te laten stellen waarin de juiste beheermaatregelen voor het onderzoeksgebied voor een langere periode worden vastgelegd.
- De houtwal aan de westzijde van het onderzoeksgebied wordt uitgerasterd zodat deze niet beschadigd wordt door de werkzaamheden;

- Om verstoring van de aanwezige strikt beschermde soorten te voorkomen is het noodzakelijk de mitigerende maatregelen genoemd in paragraaf 7.1 te nemen.

7.3 Eindconclusie

Om verstoring van beschermde soorten en aantasting van de EHS te voorkomen dienen de mitigerende maatregelen genoemd in hoofdstuk 7 uitgevoerd te worden.

8 Literatuur

Bureau Vireo, 2011
Beeldkwaliteitsplan 21 boskavels, Utrechtseweg 371,
Amersfoort.

Deltavormgroep BV, 2011
Voorlopig ontwerp terreininrichting Utrechtseweg
371-375 Amersfoort.

Bijtel van den, H. , 2010
Natuurwaardenonderzoek Utrechtseweg 375 en 371
Amersfoort.

Provincie Utrecht, 1998
Werkdocument Soortenbeleid, onderdeel Fauna

Provincie Utrecht, 1998
Werkdocument Soortenbeleid, onderdeel Flora

Lange, R. et al. 2003
Zoogdieren van West-Europa, KNNV

Dietz, C. et al., 2009
Vleermuizen, alle soorten van Europa en noordwest-
Afrika, Triton Natuur

Websites:

www.provincieutrecht.nl

www.waarneming.nl.

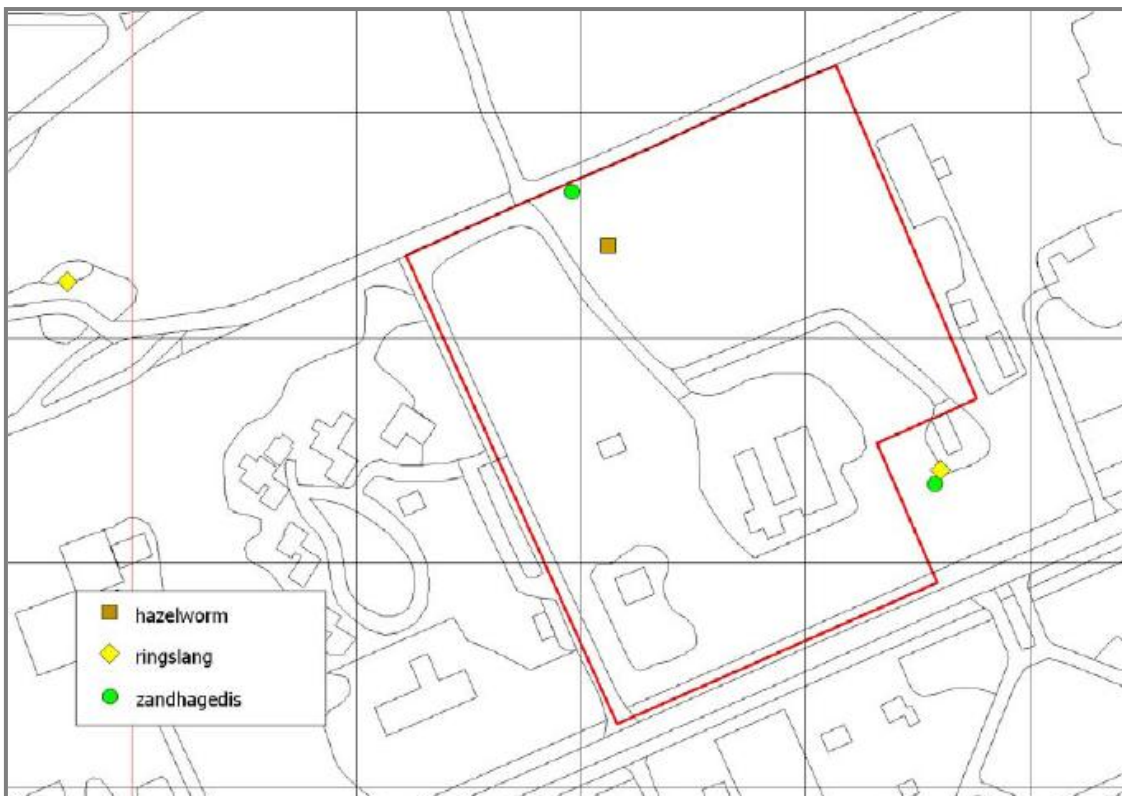

Bijlage 1

Waarnemingen eekhoornnesten (Bron : Van den Bijtel, 2010).

Waarnemingen reptielen (Bron : van den Bijtel, 2010).

**Natuurwaardenonderzoek
Utrechtseweg 375 en 371
Amersfoort**

Eindrapport

**In opdracht van Utrechtseweg Amersfoort v.o.f
maart 2010**

van den Bijtel ecologisch onderzoek

Natuurwaardenonderzoek

Utrechtseweg 375 en 371

Amersfoort

Eindrapport

In opdracht van Utrechtseweg Amersfoort v.o.f

Tekst:	H.J.V. van den Bijtel
Fotografie:	H.J.V. van den Bijtel (HB) en H. van de Vendel (HV)
Beopublicatie:	201006
Maart 2010	
Omslagfoto:	
Grote foto:	Oude eik op de wal aan de westzijde van het plangebied (HV)
Inzet:	In het plangebied komt een kleine groeiplaats van de vingerhelmbloem voor (HB)

van den **Bijtel** ecologisch **o**nderzoek

Uilenkamp 22
3972 XS Driebergen-Rijsenburg
tel./fax 0343 – 521021
e-mail h.j.v.vdbijtel@planet.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Opdracht	1
1.3	Onderzoek	2
2	Gebiedsbeschrijving	3
2.1	Ligging en begrenzing	3
2.2	Inrichting en gebruik	3
2.3	Bodem	4
2.4	Water	5
3	Bescherming van soorten en leefgebieden: wet- en regelgeving	6
3.1	Bescherming van de wilde flora en fauna	6
3.2	De Flora- en Faunawet	6
3.2.1	De Flora- en Faunawet en ruimtelijke ontwikkelingen	6
3.2.2	De ontheffing	7
3.2.3	Nieuwe jurisprudentie	9
3.3	De bescherming van de EHS in de Structuurvisie	9
4	De natuurwaarden van het plangebied	12
4.1	Vegetatie en flora	12
4.1.1	Vegetatie	12
4.1.2	Flora	13
4.2	Fauna	13
4.2.1	Zoogdieren	13
4.2.2	Vogels	15
4.2.3	Reptielen en amfibieën	16
4.2.4	Insecten	18
5	De plannen voor het gebied	20
5.1	Overzicht van de plannen	20
5.2	Effecten van de plannen	21
6	De resultaten in het licht van de Flora- en Faunawet: de natuurtoets	22
6.1	Beschermde soorten	22
6.2	Effecten van de plannen op de strikter beschermde soorten	24
6.3	Is een ontheffing nodig?	28
7	De plannen en het 'nee, tenzij-beginsel': de 'nee, tenzij-toets'	29
7.1	Wezenlijke waarden en kenmerken	29
7.2	Effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken	30
7.2.1	Zones met bijzondere ecologische kwaliteit	30
7.2.2	Aaneengeslotenheid en robuustheid	30
7.2.3	Bijzondere soorten	31
7.2.4	Essentiële verbindingen	31
7.2.5	Samenvattend	32
8	Mitigerende maatregelen	33
9	Conclusies	35
10	Geraadpleegde literatuur	37

Bijlage

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In verband met de plannen voor de herontwikkeling van de percelen Utrechtseweg 375 en 371 in Amersfoort zijn gegevens nodig over de actuele en potentiële natuurwaarden van het plangebied. De uitkomsten van dit onderzoek vormen de basis voor een natuurtoets in het kader van de Flora- en Faunawet en een nee, tenzij-toets in het kader van de bescherming van de EHS.

1.2 Opdracht

In maart 2009 is door de Utrechtseweg Amersfoort v.o.f. opdracht gegeven tot het uitvoeren van een natuurwaardenonderzoek waarin een natuurtoets in het kader van de Flora- en Faunawet en een nee, tenzij-toets conform de voorwaarden van de Structuurvisie Provincie Utrecht (Provincie Utrecht 2008) zijn opgenomen.

De boswachterswoning maakt in de plannen voor de herontwikkeling van de percelen Utrechtseweg 375 en 371 in Amersfoort plaats voor een nieuwe villa (HB)

De natuurtoets moet inzicht geven in de volgende aspecten:

- een beoordeling van de effecten van de plannen op beschermde soorten en soorten die op de Rode Lijst zijn opgenomen, dan wel indicatief zijn voor bepaalde omstandigheden;
- de gevolgen van de plannen in relatie tot de Flora- en Faunawet (voor welke soorten dient ontheffing ex. art. 75 van de Flora- en Faunawet te worden aangevraagd), en
- een analyse van de mogelijkheden eventuele nadelige effecten van de plannen voor de beschermde soorten te minimaliseren of op te heffen, en daaraan gekoppeld

aanbevelingen voor het treffen van eventuele compenserende en mitigerende maatregelen.

De nee, tenzij-toets omvat:

- een analyse van de effecten van de plannen op de wezenlijke waarden en kenmerken van de Ecologische Hoofdstructuur;
- onder de wezenlijke kenmerken en waarden worden verstaan:
  - kwaliteit van het ecosysteem
  - aaneengeslotenheid en robuustheid
  - bijzondere soorten
  - verbindingen
- de effecten van de plannen op de wezenlijke waarden en kenmerken worden onder andere getoetst aan de hand van de volgende onderliggende factoren:
  - de bij het gebied behorende natuurdoelen en -kwaliteit (systemen en soorten);
  - geomorfologische en aardkundige waarden en processen;
  - de waterhuishouding (grond- en oppervlaktewater);
  - de kwaliteit van bodem, water, lucht, rust, stilte, donkerte, openheid, e.a.;
  - de landschapsstructuur en belevingswaarde.
- de mogelijkheden de effecten te minimaliseren of op te heffen, en daaraan gekoppeld aanbevelingen voor het treffen van eventuele mitigerende maatregelen, en
- eventuele randvoorwaarden voor de ontwikkeling van het gebied vanuit ecologische motieven.

1.3 Onderzoek

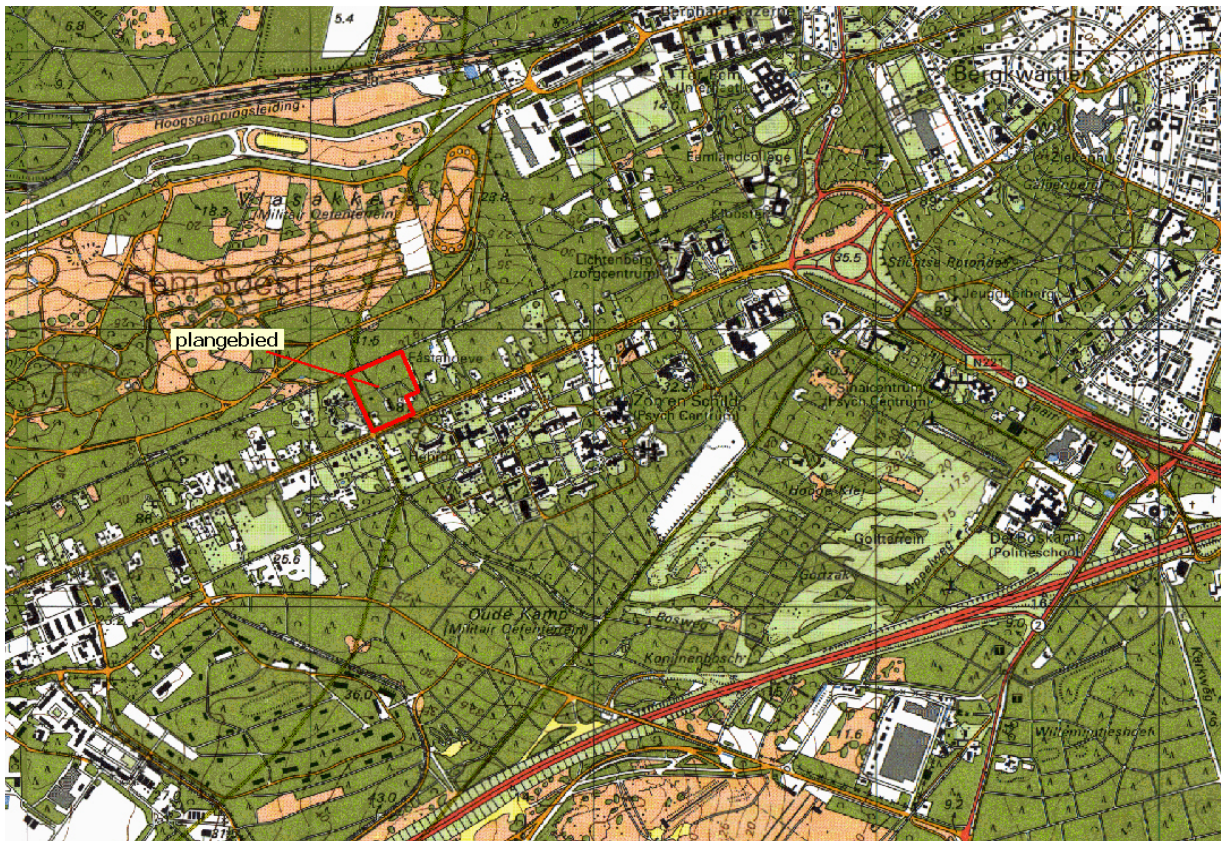
In de periode eind maart tot eind september 2009 zijn negen, deels gecombineerde, bezoeken aan het plangebied gebracht. Deze bezoeken vonden 's middags, 's avonds en 's ochtends zeer vroeg plaats. Er zijn zes bezoeken gebracht in de late avond of de zeer vroege ochtend. Tijdens deze bezoeken is met behulp van een batdetector (Pettersson D240x) onderzoek gedaan naar het voorkomen en de aanwezigheid van mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen. Tijdens de ochtend-, middag- en avondbezoeken is onderzoek verricht naar planten, zoogdieren (nesten, sporen), vogels (kwalitatief, en mogelijke vaste nestplaatsen) en overige soorten (met de nadruk op reptielen).

2 Gebiedsbeschrijving

2.1 Ligging en begrenzing

Het plangebied omvat de percelen Utrechtseweg 375 en 371 in Amersfoort en is onderdeel van het lint met verspreide bebouwing aan weerszijden van de weg (figuur 1). Aan de noordzijde grenst het terrein aan De Vlasakkers, een bos- en heidegebied dat in gebruik is als militair oefenterrein, aan de oost- en westzijde aan de percelen met verspreide bebouwing met omliggende tuinen en bospercelen en aan de zuidzijde aan de Utrechtseweg. Het plangebied heeft een oppervlakte van ca. 4,7 ha.

Figuur 1. Ligging plangebied

2.2 Inrichting en gebruik

Het perceel Utrechtseweg 375 bestaat grotendeels uit bos, voornamelijk loofbos van ruwe berk, zomereik en beuk. Aan de westzijde van het terrein, langs de Bosweg, ligt een wal met doorgeschoten eikenhakhout. Aan de zuidzijde van het perceel ligt de door Rietveld ontworpen woning. Rondom deze woning ligt een bostuin met diverse uitheemse boomsoorten, waaronder een ceder en coniferen, en een gazon. In het bos, op enige afstand van het huis, ligt een kleine boswachterswoning.

Het woonhuis werd tot begin dit jaar bewoond door een antikraakwacht; de boswachterswoning staat leeg.

Te midden van een bostuin ligt de door Rietveld ontworpen woning (HV)

Het perceel Utrechtseweg 371 bestaat eveneens voor een groot deel uit bos, voornamelijk bestaande uit grove dennen met bijmenging van enig loofhout. Het bos heeft een dichte ondergroei van Amerikaanse vogelkers. Langs de noordgrens van het perceel ligt een restant van een wal die begroeid is met berken. Aan de zuidzijde van het perceel ligt een kantoorgebouw met een groot parkeerterrein, dat nog steeds als zodanig in gebruik is. Tussen het kantoorgebouw en de Utrechtseweg ligt een perceel met eikenspaartelgenbos. Rondom het gebouw zijn plantsoenen met struiken aangelegd.

De totale oppervlakte bebouwing en bestrating op beide percelen heeft een oppervlak van ca. 3865 m² (grondvlak). De oppervlakte van het kantoorgebouw bedraagt ca. 990 m² (grondvlak).

2.3 Bodem

Bodem De bodems in het gebied worden deels gerekend tot de holtpodzolgronden in grof zand en deels tot de haarpodzolgronden in grof zand (Alterra, Bodemdata.nl; Stiboka 1966).

Geomorfologie Het grootste deel van het terrein ligt op het stuwwalplateau van de Utrechtse Heuvelrug. De gronden langs de randen van het gebied liggen op de hoge stuwwal (Stiboka 1982).

Hoogteligging Het plangebied ligt op een hoogte van 32 tot 37 meter +NAP en loopt vrij sterk naar het zuidoosten en zuiden af.

2.4 Water

De percelen Utrechtseweg 375 en 371 liggen in een infiltratiegebied, waar neerslagwater wegzakt in de bodem. Het grondwater bevindt zich op een diepte van meer dan 80 centimeter onder het maaiveld (grondwatertrap VII).

Op het perceel Utrechtseweg 375 is een kleine, maar diepe kunstmatige vijver aanwezig die voorzien is van een ondoorlatende bodem (folie). Op het buurperceel ligt eveneens een vijver met een kunstmatige vijver en even ten noordwesten van het plangebied, op De Vlasakkers, ligt een poel die ook voorzien is van een kunstmatige bodem. Voor het overige komt in het plangebied en omgeving geen oppervlaktewater voor.

Op het perceel Utrechtseweg 375 ligt een kleine, maar diepe folievijver (HV)

3 Bescherming van soorten en leefgebieden: wet- en regelgeving

3.1 Bescherming van de wilde flora en fauna

De wilde flora en fauna worden beschermd door verschillende internationale en nationale verdragen, richtlijnen en wetten. De belangrijkste hiervan zijn de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn en de Flora- en Faunawet.

De Vogelrichtlijn is een Europese richtlijn die bescherming biedt aan de inheemse wilde vogels en hun leefgebieden (middels de aanwijzing van Vogelrichtlijngebieden) binnen het grondgebied van de lidstaten van de Europese Unie.

De Habitatrichtlijn, eveneens een Europese richtlijn, biedt bescherming aan de leefgebieden van de wilde flora en fauna door de aanwijzing van zogeheten Habitatrichtlijngebieden en aan bepaalde individuele soorten. Deze soorten zijn ondergebracht in een aantal bijlagen waarvoor verschillende beschermingsregimes gelden. Voor soorten die zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt het zwaarste beschermingsregime. Indien in een te ontwikkelen gebied een soort voorkomt die is opgenomen in Bijlage IV, kan deze ontwikkeling alleen plaatshebben als voldaan wordt aan een aantal strikte voorwaarden.

De Flora- en Faunawet is een Nederlandse wet waarin een aantal oude wetten (onder andere de Jachtwet, de Vogelwet en de Natuurbeschermingswet) is samengevoegd en waarin tevens belangrijke bepalingen uit de Vogelrichtlijn en de Habitatrichtlijn zijn opgenomen. In de volgende paragraaf wordt nader ingegaan op de belangrijkste bepalingen van de Flora- en Faunawet.

Rode Lijsten. Naast deze wetten en richtlijnen waarin de bescherming van de inheemse wilde planten en dieren wordt geregeld, zijn ook de zogeheten Rode Lijsten nog van betekenis. Rode Lijsten zijn lijsten met soorten die in hun voortbestaan bedreigd worden en zijn een uitvloeisel van de Conventie van Bern uit 1982. Ze worden gezien als een belangrijk instrument voor soortbescherming. Soorten die op een Rode Lijst zijn opgenomen, zijn niet automatisch beschermd maar krijgen in het natuurbeleid wel extra aandacht. Ruimtelijke ontwikkelingen die gepland zijn in gebieden waar groeiplaatsen of leefgebieden van Rode Lijst-soorten aanwezig zijn, dienen zeer zorgvuldig te worden uitgevoerd.

Oranje Lijst. Dit is een lijst met soorten, zowel planten als dieren, die in de provincie Utrecht in hun voortbestaan bedreigd worden dan wel potentieel bedreigd worden. In de Oranje Lijst is tevens aangegeven welke soorten speciale aandacht krijgen in het natuurbeleid van de provincie Utrecht (aandachtsoorten en prioritaire soorten).

3.2 De Flora- en Faunawet

3.2.1 De Flora- en Faunawet en ruimtelijke ontwikkelingen

In de Flora- en Faunawet zijn twee belangrijke principes vastgelegd en wel (1) dat dieren ook beschermd dienen te worden omdat hun bestaan waardevol is en (2) dat een ieder de plicht heeft voldoende zorg in acht te nemen voor de in het wild levende dieren en planten en voor hun directe leefomgeving (zorgplichtbepaling). Hieruit voortvloeiende zijn in de wet verbodsbepalingen opgenomen. Hiervan zijn, zeker in relatie tot ruimtelijke ontwikkelingen, de verbodsbepalingen op handelingen die het voortbestaan van planten en dieren in gevaar kunnen brengen, de belangrijkste (zie kader).

Verbodsbepalingen Flora- en Faunawet

Bepalingen betreffende planten op de groeiplaats (artikel 8):

- Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse soort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Bepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving (artikel 9 - 12):

- Het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Het is verboden dieren behorende tot een beschermde inheemse soort opzettelijk te verontrusten.
- Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantingsplaatsen of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.
- Het is verboden eieren van dieren behorende tot een beschermde inheemse soort te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Bij ruimtelijke ingrepen, waartoe ook de plannen voor de percelen Utrechtseweg 375 en 371 moeten worden gerekend, dient vooraf beoordeeld te worden welke negatieve gevolgen de ingrepen zullen hebben voor de eventueel aanwezig beschermde inheemse soorten. De verantwoordelijkheid hiervoor ligt bij de initiatiefnemer van het betreffende project.

Bij de uitwerking van plannen of bij de planning van werkzaamheden is het van belang dat de volgende aspecten duidelijk worden:

- Welke beschermde dier- en plantensoorten komen in en nabij het plangebied voor?
- Leidt het realiseren van de plannen of de uitvoering van de geplande werkzaamheden tot handelingen die strijdig zijn met de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet betreffende planten op hun groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving?
- Kunnen de plannen of de voorgenomen werkzaamheden zodanig aangepast worden dat dergelijke handelingen niet of in mindere mate gepleegd worden?
- Is om de plannen te kunnen uitvoeren of de werkzaamheden te kunnen verrichten ontheffing (ex. art. 75 van de Flora- en Faunawet) van de verbodsbepalingen betreffende planten op de groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving vereist?

3.2.2 De ontheffing

Indien de uitvoering van de plannen en werkzaamheden leidt tot handelingen die de Flora- en Faunawet verbiedt, dient hiervoor bij Dienst Regelingen, de uitvoeringsinstantie van het Ministerie van LNV die hiermee belast is, een ontheffing te worden aangevraagd. Deze ontheffing dient te worden aangevraagd vóórdat met de daadwerkelijke uitvoering van de werkzaamheden wordt begonnen. Aangezien er met de beoordeling van een ontheffingaanvraag enige tijd gemoeid is, is het verstandig deze aanvraag tijdig in te dienen. Verstrekt er evenwel teveel tijd (een jaar of meer) tussen de aanvraag en het begin van de werkzaamheden, dan kunnen er zich met betrekking tot het voorkomen van planten en dieren alweer de nodige veranderingen hebben voorgedaan.

Bij de beoordeling van ontheffingaanvragen wordt onderscheid gemaakt in vier categorieën van soorten:

1. Soorten genoemd in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en ingevolge artikel 75, vijfde lid, bij algemene maatregel van bestuur aangewezen bedreigde soorten. Ontheffing kan worden verleend, indien:
  - er geen andere bevredigende oplossing bestaat, en
  - er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu gunstige effecten, en
  - er geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.
2. Soorten die niet zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en die niet ingevolge artikel 75, vijfde lid, bij algemene maatregel van bestuur zijn aangewezen, met uitzondering van beschermde inheemse vogels. Ontheffing kan worden verleend, indien geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.
3. Beschermde inheemse vogels. De hier bedoelde dwingende redenen van groot openbaar belang kunnen geen grond zijn voor het verlenen van een ontheffing. De Europese Vogelrichtlijn staat dat niet toe.
4. Voor meer algemene soorten zal een vrijstelling gelden. Dergelijke soorten mogen dan worden verstoord, verjaagd of verplaatst van plekken waar ruimtelijk wordt ingegrepen. Daarvoor is dan geen ontheffing vereist.

In februari 2005 is de AmvB art. 75, ook wel het Besluit Vrijstelling Beschermde Dier- en Plantensoorten, in werking getreden. Dit besluit maakt het mogelijk dat vrijstelling wordt verleend voor het aanvragen van een ontheffing van de Flora- en Faunawet. In de toelichtende brochure op de 'AmvB art. 75' (LNV 2005) is middels tabellen – die corresponderen met de bijlagen uit de AmvB – een handzaam overzicht gegeven van de beschermingsregimes die gelden voor de verschillende soorten.

Voor veelvoorkomende beschermde soorten, opgenomen in tabel 1 van de AmvB art. 75, geldt een algemene vrijstelling, dat wil zeggen dat er voor deze soorten geen ontheffing van de Flora- en Faunawet hoeft te worden aangevraagd. Voor soorten uit tabel 2 van de AmvB art. 75 geldt eveneens een algemene vrijstelling, mits de geplande werkzaamheden worden uitgevoerd conform bepaalde richtlijnen die zijn vastgelegd in een ministerieel goedgekeurde gedragscode. Voor soorten uit tabel 3 van de AmvB art. 75 geldt in het geval van ruimtelijke inrichting en ontwikkeling een vrijstelling mits er gewerkt wordt conform de richtlijnen van een ministerieel goedgekeurde gedragscode. Beschikt men niet over een dergelijke gedragscode dan dient een ontheffing van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet te worden aangevraagd indien overtreding hiervan te verwachten is. (NB. Dit geldt ook voor soorten uit tabel 2 van de AmvB art. 75.) Is er sprake van ruimtelijke ontwikkeling of inrichting, waartoe ook de plannen voor de percelen Utrechtseweg 375 en 371 gerekend moeten worden, in een gebied waar soorten uit tabel 3 van de AmvB art. 75 voorkomen, dan is altijd een ontheffing nodig, mits er natuurlijk sprake is van handelingen die strijdig zijn met de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet.

De aanvraag van een ontheffing van de Flora- en Faunawet dient vergezeld te gaan van een projectplan. In een projectplan moeten onder andere de uitkomsten van een recente inventarisatie van planten en dieren op de geplande locatie (een lijst met de aanwezige beschermde soorten, waarin is aangegeven op grond van welke wettelijke bepaling(en) deze soorten beschermd zijn), een beschrijving van de te verwachten schade aan de beschermde planten en dieren, een beschrijving hoe de schade tot een minimum beperkt kan worden, een planning van de uit te voeren werkzaamheden en een compensatieplan zijn opgenomen.

3.2.3 Nieuwe jurisprudentie

De tekst in deze paragraaf is overgenomen uit een brief van Dienst Regelingen (2009) naar aanleiding van twee uitspraken van de Raad van State betreffende de beoordeling van ontheffingen voor ruimtelijke ingrepen. Deze uitspraken zijn ook van belang voor de plannen voor de percelen Utrechtseweg 375 en 371 aangezien deze plannen gekarakteriseerd moeten worden als een ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Raad van State: bij ruimtelijke ingreep geen ontheffing belang j

Door een uitspraak van de Raad van State kunt u voor soorten uit Bijlage IV van de Habitatrichtlijn alleen nog ontheffing krijgen voor een belang dat is opgenomen in de Habitatrichtlijn. U kunt hierdoor geen ontheffing meer aanvragen op basis van belang j 'de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling'. Belang j staat namelijk niet in de Habitatrichtlijn, maar in het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. Deze manier van beoordelen stemt volgens de Raad van State echter niet overeen met de Europese regelgeving. Daarom kunnen wij voor Bijlage IV-soorten geen ontheffing meer verlenen voor een ruimtelijke ingreep op basis van belang j.

Raad van State: bij vogels geen ontheffing belang e en j

Tast u door een ruimtelijke ingreep nesten aan van vogels of het bijbehorende essentiële leefgebied? Dan kunt u voor vogels naast belang j, ook geen ontheffing aanvragen op basis van belang e 'dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten'. De Raad van State heeft in haar uitspraak bepaald dat u voor vogels alleen nog ontheffing kunt krijgen op grond van een belang dat staat in de Vogelrichtlijn. Belang e en j staan beide niet in de Vogelrichtlijn. Dit betekent dus dat u op basis van deze belangen geen ontheffing meer kunt krijgen voor vogels.

Nieuwe aanpak beoordeling bij ruimtelijke ingrepen

Door de uitspraken van de Raad van State moet Dienst Regelingen de beoordeling aanpassen van de ontheffingsaanvragen voor ruimtelijke ingrepen. Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren en zijn er beschermde soorten in het plangebied? Dan heeft u voortaan twee mogelijkheden bij uw ontheffingsaanvraag.

1. Voorkom overtreding van de Flora- en faunawet. U laat uw voorgenomen mitigerende maatregelen beoordelen door Dienst Regelingen. Als deze voldoende zijn krijgt u een beschikking met daarin de goedkeuring van uw maatregelen. De goedkeuring krijgt u in de vorm van een afwijzing van uw ontheffingsaanvraag. U heeft namelijk geen ontheffing nodig doordat u met uw maatregelen overtreding van de Flora- en faunawet voorkomt. U mag uw werkzaamheden dus gaan uitvoeren.
2. Zijn mitigerende maatregelen niet mogelijk? Dan volgt een volledige beoordeling voor ontheffing.

3.3 De bescherming van de EHS in de Structuurvisie

In de Structuurvisie Provincie Utrecht (Provincie Utrecht 2008) zijn de Ecologische Hoofdstructuur (inclusief gebieden die vallen onder de Natuurbeschermingswet) en de Vogel- en Habitatrichtlijngebieden begrensd met een zogenoemde groene contour (figuur 2). Tot de EHS worden verschillende eenheden gerekend, waaronder bestaande natuur, nieuwe natuur (gerealiseerde en nog te realiseren natuurontwikkelingsgebieden), overige gebieden (agrarische gebieden met een hoge actuele en potentiële natuurwaarde) en ecologische verbindingzones.

Ter bescherming van de gebieden binnen de groene contour is het 'nee, tenzij'-regime van toepassing (zie kader) en kan op gebiedsniveau de saldobenadering worden toegepast.

Nieuwe plannen, projecten of handelingen binnen en in de nabijheid van deze gebieden zijn niet toegestaan indien deze de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied significant aantasten, tenzij er geen reële alternatieven zijn én er sprake is van redenen van groot openbaar belang (het 'nee, tenzij'-regime).

Figuur 2. Groene contour in de omgeving van het plangebied (bron: Provincie Utrecht 2004; ondergrond © Topografische Dienst Kadaster, 2006)
 groen: bestaande natuur; geelgroen: EHS, militair terrein: grijs: gebied buiten de groene contour; plangebied is blauw omljnd

Tot de wezenlijke kenmerken of waarden worden de onderstaande aspecten gerekend:

- kwaliteit van het ecosysteem
- aaneengeslotenheid en robuustheid
- bijzondere soorten
- verbindingen

In hoeverre deze wezenlijke kenmerken of waarden al dan niet significant worden aangetast, dient te worden getoetst aan onder andere de volgende punten (Provincie Utrecht 2006a):

- de bij het gebied behorende natuurdoelen en -kwaliteit (systemen en soorten)
- geomorfologische en aardkundige waarden en processen
- de waterhuishouding (grond- en oppervlaktewater)
- de aanwezigheid van beschermde soorten, bedreigde soorten van de Rode Lijst en Oranje Lijst

Nadat de wezenlijke kenmerken of waarden van een terrein zijn geïdentificeerd, kan worden beoordeeld of een geplande ontwikkeling leidt tot een significante aantasting daarvan. In een toelichting van de provincie Utrecht (Provincie Utrecht 2006a) op de toepassing van het 'nee, tenzij'-regime worden enkele voorbeelden van een significante aantasting gegeven, waarvan wij er drie noemen:

- het doorbreken van natuureenheden en de robuustheid van de EHS, ook gezien naar de toekomst.
- het onderbreken van migratie- en foerageerroutes van planten en dieren.
- het onderbreken van ecologische verbindingzones, vanwege de relatieve smalheid van deze zones is in beginsel elke onderbreking niet toelaatbaar. Ook de aantasting van een stapsteen in zo'n verbindingzone is een bedreiging voor het kunnen functioneren van de verbindingzone.

Indien uit de analyse is gebleken dat er geen significante aantasting van wezenlijke kenmerken of waarden optreedt, dan kunnen de plannen worden uitgevoerd, mits de ruimtelijke afweging dat toestaat. Blijkt uit de analyse dat er wel een significante aantasting van wezenlijke kenmerken of waarden optreedt, dan dient er gezocht te worden naar alternatieven. Ontbreken die én kan aannemelijk worden gemaakt dat er sprake is van een reden van groot openbaar belang, dan kunnen de plannen eveneens worden uitgevoerd mits er mitigerende maatregelen worden getroffen om de gevolgen voor natuur en landschap zoveel mogelijk te beperken. Volstaan de mitigerende maatregelen niet om de schade voor natuur en landschap te minimaliseren, dan is er de verplichting tot compensatie (compensatiebeginsel; Provincie Utrecht 2004). De uitvoering van de compensatie moet gewaarborgd zijn alvorens met de uitvoering van de plannen kan worden begonnen.

4 De natuurwaarden van het plangebied

4.1 Vegetatie en flora

4.1.1 Vegetatie

Bossen De bossen in het plangebied kunnen vegetatiekundig deels gerekend worden tot het droog berken-zomereikenbos Betulo-Quercetum roboris en deels tot enigszins verarmde en verstoorde vormen van het droog wintereiken-beukenbos Fago-Quercetum petraea (van der Werf 1991).

De bossen die gerekend kunnen worden tot het droog wintereiken-beukenbos bestaan voor een belangrijk deel uit naaldhout (grove den) met bijmenging van loofhout (beuk, boswilg, wintereik en zomereik). De struiklaag van deze bossen is meest matig ontwikkeld en wordt gedomineerd door Amerikaanse vogelkers. Er groeien echter ook soorten als gewone vlier, hulst, sneeuwbes en wilde lijsterbes. De kruidlaag is ijl en bestaat uit soorten als blauwe bosbes, bochtige smele en brede stekelvaren.

Grove dennenbos met bijmenging van beuk en eik aan de noordzijde van het plangebied (HB)

De bossen die gerekend kunnen worden tot het droog berken-zomereikenbos bestaan voor het grootste deel uit zomereiken. Een struiklaag is zo goed als afwezig en in de kruidlaag worden dezelfde soorten aangetroffen als in de percelen die gerekend kunnen worden tot het droog wintereiken-beukenbos.

De grazige vegetaties in het plangebied zijn beperkt tot de gazons, de bermen van de zandweg en de open strook langs de grens met De Vlasakkers. Vegetatiekundig kunnen deze begroeiingen gerekend worden tot het verbond van gewoon struisgras Plantagini-Festucion (Schaminée et al. 1996). De vegetatie bestaat onder andere uit gewone ereprijs, gewoon biggenkruid, gewoon struisgras, muizenoor, pinksterbloem, rood zwenkgras, schapenzuring, smalle weegbree, tijmeprijs en zachte ooievaarsbek.

Droge ruigten Op verstoorte plaatsen in de bermen van de zandweg komen ruigtevegetaties voor die gerekend kunnen worden tot het wormkruid-verbond Dauco-Melilotion (Schaminée et al. 1998). Deze begroeiingen bestaan onder andere uit boerenwormkruid, Canadese fijnstraal, gewone klit, speerdistel en vlasbekje.

4.1.2 Flora

Er zijn in het plangebied 181 plantensoorten vastgesteld (bijlage 1). Onder deze soorten bevinden zich drie (licht) beschermde soorten (brede wespenorchis, gewone vogelmelk en kleine maagdenpalm), één Rode Lijst-soort (hondsvioltje) en achttien Oranje Lijst-soorten.

Het hondsvioltje is de enige Rode Lijst-soort die in het plangebied is vastgesteld (HB)

4.2 Fauna

4.2.1 Zoogdieren

Er zijn in het plangebied elf soorten zoogdieren vastgesteld (tabel 1), waaronder vier strikter beschermde soorten: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger en eekhoorn. Geen van de vastgestelde soorten is opgenomen op de Rode of Oranje Lijst.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Rode Lijst	Oranje Lijst	F&F
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>			1
Gewone/tweekleurige bosspitsmuis	<i>Sorex araneus/coronatus</i>			1
Mol	<i>Talpa europaea</i>			1
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>			3-IV
Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>			3-IV
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>			3-IV
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>			1
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>			2
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>			1
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>			1
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>			1

Tabel 1. Vastgestelde zoogdieren

De soorten waarbij in de kolom F&F een cijfer staat, zijn beschermd krachtens de Flora- en Faunawet; het cijfer verwijst naar de tabel (toelichtende brochure; LNV 2005) waarin ze zijn opgenomen en daarmee naar de striktheid van de bescherming. Voor soorten die zijn opgenomen in Tabel 3 van de AmvB art. 75 geeft het Romeinse cijfer aan of de soort wel (IV) of niet (I) is opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn.

Van de drie soorten vleermuizen hebben twee (gewone dwergvleermuis en laatvlieger) hun verblijfplaatsen in gebouwen. In het plangebied zijn van deze beide soorten geen verblijfplaatsen vastgesteld. Wel is van de gewone dwergvleermuis naar alle waarschijnlijkheid een verblijfplaats aanwezig in het naastgelegen woonhuis. De op het terrein jagende laatvliegers zijn afkomstig van verblijfplaatsen in de nabije omgeving van het plangebied. Van de ruige dwergvleermuis, een soort die zijn verblijfplaatsen in bomen heeft, is alleen een jagend individu waargenomen. In het plangebied komen ook weinig bomen voor die geschikt zijn als verblijfplaats voor ruige dwergvleermuizen. Van de eekhoorn zijn vier nesten op het terrein waargenomen (figuur 3). Alle nesten waren in relatief jonge grove dennen gebouwd.

Figuur 3. Locaties van eekhoornnesten

4.2.2 Vogels

In het plangebied zijn in totaal 44 vogelsoorten vastgesteld (tabel 2), waarvan er 32 als broedvogel voorkomen (of er een territorium hebben).

Alle Nederlandse (broed)vogels zijn beschermd krachtens de Europese Vogelrichtlijn. Van de vastgestelde broedvogels is één soort opgenomen op de Rode Lijst; van de niet-broedvogels zijn er drie opgenomen op de Rode Lijst en één op de Oranje Lijst.

Er zijn in het plangebied geen nesten vastgesteld van vogelsoorten waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn, zoals roofvogels en uilen. Wel zijn in het gebied foeragerende roofvogels en uilen waargenomen.

De appelvink is een van de broedvogels in het plangebied (HB)

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Status	Rode Lijst	Oranje Lijst
Appelvink	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>	b		
Boerenzwaluw	<i>Hirundo rustica</i>	f	GE	
Bonte vliegenvanger	<i>Ficedula hypoleuca</i>	b		
Boomklever	<i>Sitta europaea</i>	b		
Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>	b		
Bosuil	<i>Strix aluco</i>	f		
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>	f		
Ekster	<i>Pica pica</i>	f		
Fitis	<i>Phylloscopus trochilus</i>	b		
Gaii	<i>Garrulus glandarius</i>	b		
Gierzwaluw	<i>Apus apus</i>	f		
Glanskop	<i>Parus palustris</i>	b		
Goudhaantje	<i>Regulus regulus</i>	b		
Goudvink	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>	b		
Grauwe vliegenvanger	<i>Muscicapa striata</i>	b	GE	
Groene specht	<i>Picus viridis</i>	f	KW	4
Groenling	<i>Chloris chloris</i>	b		
Grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>	b		
Grote lijster	<i>Turdus viscivorus</i>	b		

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Status	Rode Lijst	Oranje Lijst
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>	f		
Heggenmus	<i>Prunella modularis</i>	b		
Holenduif	<i>Columba oenas</i>	b		
Houtduif	<i>Columba palumbus</i>	b		
Kauw	<i>Corvus monedula</i>	f		
Koolmees	<i>Parus major</i>	b		
Kruisbek	<i>Loxia curvirostra</i>	f		
Kuifmees	<i>Parus cristatus</i>	b		
Matkop	<i>Parus montanus</i>	f	GE	
Merel	<i>Turdus merula</i>	b		
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>	b		
Putter	<i>Carduelis carduelis</i>	b		
Roodborst	<i>Erithacus rubecula</i>	b		
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>	f		
Spreeuw	<i>Stumus vulgaris</i>	b		
Staartmees	<i>Aegithalos caudatus</i>	b		
Tijftjaf	<i>Phylloscopus collybita</i>	b		
Turkse tortel	<i>Streptopelia decaocto</i>	b		
Vink	<i>Fringilla coelebs</i>	b		
Winterkoning	<i>Troglodytes troglodytes</i>	b		
Witte kwikstaart	<i>Motacilla alba</i>	b		
Zanglijster	<i>Turdus philomelos</i>	b		
Zwarte kraai	<i>Corvus corone</i>	f		
Zwarte mees	<i>Parus ater</i>	b		
Zwartkop	<i>Sylvia atricapilla</i>	b		

Tabel 2. Vastgestelde vogels

In de kolom Status is aangegeven of een soort (naar alle waarschijnlijkheid) in het terrein broedt (b) of alleen foerageert en/of rust (f). De soorten waarbij in de kolom Rode Lijst de afkorting GE (gevoelig) of KW (kwetsbaar) staat, zijn opgenomen in deze lijst. De aanduidingen gevoelig en kwetsbaar verwijzen naar de mate van bedreiging. De soorten waarbij in de kolom Oranje Lijst een 4 staat, zijn opgenomen in deze lijst. Categorie 4 in de Oranje Lijst staat gelijk aan de categorie Kwetsbaar uit de Rode Lijst.

4.2.3 Reptielen en amfibieën

In het plangebied komen drie soorten reptielen voor: hazelworm, ringslang en zandhagedis. Van de hazelworm werd een exemplaar gevonden onder een dode stam aan de noordzijde van het plangebied (figuur 4). De ringslang komt voor in de tuin van het woonhuis op het perceel langs de zuidoostgrens van het plangebied (mededeling de heer en mevrouw Dunk) en op het aangrenzende militair oefenterrein De Vlasakkers (figuur 4). Kennelijk is in het gebied waar het plangebied deel van uitmaakt een kleine populatie van de ringslang aanwezig. Aangezien het plangebied midden tussen deze beide terrein in ligt, is het aannemelijk dat, hoewel de soort niet is vastgesteld, deze ook in het plangebied voorkomt. Delen van het plangebied zijn geschikt als overwinteringsgebied en plaatselijk, bijvoorbeeld langs de randen van het parkeerterrein, zijn geschikte zonplekken aanwezig. Omdat in de nee, tenzij-toets rekening dient te worden gehouden met potentieel aanwezige soorten, is ook de ringslang opgenomen in tabel 3. Van de zandhagedis zijn in augustus een juveniel en een volwassen exemplaar waargenomen langs het hek aan de noordzijde van het plangebied (figuur 4). Van deze soort is op het aangrenzende militair oefenterrein De Vlasakkers een grote populatie aanwezig. De zandhagedis komt ook voor in de tuin van het woonhuis op het perceel langs de zuidoostgrens van het plangebied (mededeling de heer en mevrouw Dunk). Hazelworm, ringslang en zandhagedis zijn strikt beschermde soorten. De beide laatste soorten zijn zowel op de Rode als op de Oranje Lijst opgenomen (tabel 3), de hazelworm staat alleen op de Oranje Lijst.

Figuur 4. Waarnemingslocaties van reptielen

Voorts zijn in het plangebied drie soorten amfibieën waargenomen (tabel 3). Alledrie soorten zijn beschermd, maar vallen onder de algemene vrijstellingsregeling van de AmvB art. 75. Kleine watersalamander, bruine kikker, noch gewone pad zijn opgenomen op de Rode of Oranje Lijst.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Rode Lijst	Oranje Lijst	F&F
Reptielen				
Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>		4/P	3-I
Ringslang	<i>Natrix natrix</i>	KW	4/P	3-I
Zandhagedis	<i>Lacerta agilis</i>	KW	2	3-IV
Amfibieën				
Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>			1
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>			1
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>			1

Tabel 3. Vastgestelde reptielen en amfibieën

De soorten waarbij in de kolom F&F een cijfer staat, zijn beschermd krachtens de Flora- en Faunawet; het cijfer verwijst naar de tabel (toelichtende brochure; LNV 2005) waarin ze zijn opgenomen en daarmee naar de striktheid van de bescherming. Voor soorten die zijn opgenomen in tabel 3 geeft het Romeinse cijfer aan of de soort wel (IV) of niet (I) is opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. De soorten waarbij in de kolom Rode Lijst de afkorting KW (kwetsbaar) staat, zijn opgenomen in deze lijst. De aanduiding kwetsbaar verwijst naar de mate van bedreiging. De soorten waarbij in de kolom Oranje Lijst een 2, 4 of P (prioritaire soort) staat, zijn opgenomen in deze lijst. Categorie 2 in de Oranje Lijst staat gelijk aan de categorie Ernstig bedreigd uit de Rode Lijst, categorie 4 staat gelijk aan de categorie Kwetsbaar uit de Rode Lijst.

De zandhagedis is een van de drie soorten reptielen die in het plangebied voorkomen (HB)

4.2.4 Insecten

Dagvlinders Er zijn in het plangebied dertien soorten dagvlinders waargenomen (tabel 4). Het gaat hierbij vooral om soorten van bossen en bosranden (bont zandoogje, boomblauwtje, citroenvlinder, eikenpage) en soorten die weinig specifiek eisen stellen aan hun omgeving en die dus vrijwel overal kunnen worden aangetroffen (dagpauwoog, kleine vos, witjes).

Geen van de waargenomen vlindersoorten is beschermd of opgenomen op de Rode of Oranje Lijst.

Waterjuffers en libellen Hoewel er in het gebied vrijwel geen water aanwezig is, zijn er toch tien soorten waterjuffers en libellen vastgesteld (tabel 4). Vuurjuffer en blauwe glazenmaker planten zich mogelijk voort in de vijver achter het Rietveldhuis; de overige soorten gebruiken het terrein vermoedelijk alleen om uit te rijpen en te jagen. Vooral de noordelijke bosrand langs het parkeerterrein is een favoriete jachtplek voor libellen. In augustus zijn hier bijvoorbeeld zo'n vijftig jagende paardenbijters gezien.

Geen van de waargenomen waterjuffers en libellen is beschermd. De grote keizerlibel is de enige soort die is opgenomen op de Oranje Lijst.

Sprinkhanen In het gebied zijn zeven soorten sprinkhanen vastgesteld (tabel 4). Het gaat hierbij meest om algemene soorten. Alleen de snortikker is in de provincie Utrecht minder algemeen. De meeste sprinkhanen zijn waargenomen in de strook met droog grasland aan de noordzijde van het parkeerterrein en in de heischrale strook langs het hek van het militair oefenterrein De Vlasakkers.

Geen van de waargenomen sprinkhanen is beschermd of opgenomen op de Rode of Oranje Lijst.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Rode Lijst	Oranje Lijst	F&F
Dagvlinders				
Atalanta	Vanessa atalanta			
Bont zandoogje	Pararge aegeria			
Boomblauwtje	Celastrina argiolus			
Bruin zandoogje	Maniola jurtina			
Citroenvlinder	Gonepteryx rhamni			
Dagpauwoog	Inachis io			
Eikenpage	Neozephyrus quercus			
Gehakelde aurelia	Polygonia c-album			
Groot koolwitje	Pieris brassicae			
Klein geaderd witje	Pieris napi			
Klein koolwitje	Pieris rapae			
Kleine vos	Aglais urticae			
Kleine vuurvinder	Lycaena phlaeas			
Waterjuffers en libellen				
Azuurwaterjuffer	Coenagrion puella			
Blauwe glazenmaker	Aeshna cyanea			
Bruinrode heidelibel	Sympetrum striolatum			
Gewone pantserjuffer	Lestes sponsa			
Grote keizerlibel	Anax imperator		4	
Houtpantserjuffer	Lestes viridis			
Paardenbijter	Aeshna mixta			
Steenrode heidelibel	Sympetrum vulgatum			
Vuurjuffer	Pyrrhosoma nymphula			
Watersnuffel	Enallagma cyathigerum			
Sprinkhanen				
Boskrekel	Nemobius sylvestris			
Bruine sprinkhaan	Chorthippus brunneus			
Gewoon doortje	Tetrix undulata			
Grote groene sabelsprinkhaan	Tettigonia viridissima			
Ratelaar	Chorthippus biguttulus			
Snortikker	Chorthippus mollis			
Struiksprinkhaan	Leptophyes punctatissima			

Tabel 4. Vastgestelde dagvlinders, waterjuffers en libellen en sprinkhanen
De soorten waarbij in de kolom Oranje Lijst een 4 staat, zijn opgenomen in deze lijst. Categorie 4 in de Oranje Lijst staat gelijk aan de categorie Kwetsbaar uit de Rode Lijst.

5 De plannen voor het gebied

5.1 Overzicht van de plannen

De voorlopige plannen voor de herontwikkeling van de percelen Utrechtseweg 375 en 371 behelzen in het kort de volgende onderdelen:

- De sloop van het bestaande kantoorgebouw.
- De bouw van drie appartementencomplexen met een oppervlakte van ca. 1350 m² ter vervanging van het kantoorgebouw.
- Vervanging van de boswachterswoning door een nieuwe villa met een groter grondvlak dan de bestaande woning; de toename van het oppervlak (grondvlak) zal kleiner zijn dan 250 m².
- Verwijdering van het grootste deel van het bestaande parkeerterrein rond het kantoorgebouw; het parkeren zal ondergronds plaatsvinden.
- Aanpassing van de bestaande ontsluiting van het terrein via de Bosweg, waarbij de ontsluitingsweg ca. 125 m naar het zuiden wordt verplaatst. Hierdoor zal het terrein minder doorsneden worden en zal aan de noordzijde een groter aaneengesloten gebied kunnen ontstaan.

De herbouw/nieuwbouw vindt plaats op locaties waar nu al bebouwing aanwezig is. De nieuwe ontsluitingsroute wordt grotendeels aangelegd over een reeds bestaand pad. Het aantal te kappen bomen zal hierdoor beperkt blijven, evenals de aantasting van het niet bebouwde deel van het terrein.

Een vleugel van het kantoorgebouw dat in de plannen plaats zou moeten maken voor drie appartementencomplexen (HV)

5.2 Effecten van de plannen

Uitvoering van de plannen kan de volgende effecten hebben op de natuur in het gebied:

- verlies van vaste verblijfplaatsen van de fauna door een toename van het bebouwd oppervlak, het verleggen van de toegangsweg en kappen van bomen en rooien van struiken;
- verlies van een deel van het leef- en/of foerageergebied van soorten en van groei- en verblijfplaatsen door een toename van het bebouwd oppervlak, het verleggen van de toegangsweg en kappen van bomen en rooien van struiken;
- het ontstaan van nieuwe vaste verblijfplaatsen van de fauna door het verwijderen van het parkeerterrein en de herinrichting van het terrein;
- het ontstaan van nieuw leef- en/of foerageergebied van soorten en van groei- en verblijfplaatsen door het verwijderen van het parkeerterrein en de herinrichting van het terrein, en
- verminderde doorsnijding van het terrein en daardoor een afname van de interne versnippering door de aanleg van een nieuwe ontsluitingsroute.

In de volgende hoofdstukken zal worden nagegaan wat de precieze effecten zijn op de aanwezige strikter beschermde soorten (hoofdstuk 6) en op de Ecologische Hoofdstructuur (hoofdstuk 7).

Door herstel (verwijderen Amerikaanse vogelkers en andere storingsindicatoren) en het opener maken van het bos kunnen nieuwe habitats voor soorten ontstaan en kan de kwaliteit van de bestaande habitats verbeteren (HB)

6 De resultaten in het licht van de Flora- en Faunawet: de natuurtoets

6.1 Beschermde soorten

In tabel 6 is een overzicht gegeven van de soorten die in het terrein zijn vastgesteld of daar in potentie kunnen voorkomen en die op basis van de Flora- en Faunawet beschermd zijn. In de tabel is aangegeven krachtens welke wet of richtlijn de soorten bescherming genieten en in welke tabel van de 'AmvB art. 75' ze zijn opgenomen.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Vogelrichtlijn	Habitatrichtlijn Bijlage 2	Habitatrichtlijn Bijlage 4	Flora- & Faunawet	AmvB tabel 1	AmvB tabel 2	AmvB tabel 3	Rode Lijst	Oranje Lijst
Planten										
Bergbasterdwederik	<i>Epilobium montanum</i>									
Bleekgele droogbloem	<i>Gnaphalium luteo-album</i>									
Bleeksporig bosviooltje	<i>Viola riviniana</i>									
Bosanemoon	<i>Anemone nemorosa</i>									
Brede wespenorchis	<i>Epipactis helleborine</i>									
Gewone vogelmelk	<i>Ornithogalum umbellatum</i>									
Gewoon sneeuwkllokje	<i>Galanthus nivalis</i>									
Groene naalbaar	<i>Setaria viridis</i>									
Hondsviooltje	<i>Viola canina</i>									
Kleine brandnetel	<i>Urtica urens</i>									
Kleine maagdenpalm	<i>Vinca minor</i>									
Lenteklokje	<i>Leucojum vernum</i>									
Lievrouwewedstro	<i>Galium odoratum</i>									
Maarts viooltje	<i>Viola odorata</i>									
Muursla	<i>Mycelis muralis</i>									
Schermhavikskruid	<i>Hieracium umbellatum</i>									
Vingerhelmbloem	<i>Corydalis solida</i>									
Vroegeling	<i>Erophila verna</i>									
Zandpaardenbloem	<i>Taraxacum laevigatum</i>									
Zoogdieren										
Egel	<i>Erinaceus europaeus</i>									
Gewone/tweekl. bosspitsmuis	<i>Sorex araneus/coronatus</i>									
Mol	<i>Talpa europaea</i>									
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>									
Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>									
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>									
Konijn	<i>Oryctolagus cuniculus</i>									
Eekhoorn	<i>Sciurus vulgaris</i>									
Rosse woelmuis	<i>Clethrionomys glareolus</i>									
Bosmuis	<i>Apodemus sylvaticus</i>									
Vos	<i>Vulpes vulpes</i>									

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Vogelrichtlijn	Habitatrichtlijn Bijlage 2	Habitatrichtlijn Bijlage 4	Flora - & Faunawet	AmvB tabel 1	AmvB tabel 2	AmvB tabel 3	Rode Lijst	Oranje Lijst
Vogels										
Appelvink	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>									
Bonte vliegenvanger	<i>Ficedula hypoleuca</i>									
Boomklever	<i>Sitta europaea</i>									
Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>									
Fitis	<i>Phylloscopus trochilus</i>									
Gaai	<i>Garrulus glandarius</i>									
Glanskop	<i>Parus palustris</i>									
Goudhaantje	<i>Regulus regulus</i>									
Goudvink	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>									
Grauwe vliegenvanger	<i>Muscicapa striata</i>									
Groenling	<i>Chloris chloris</i>									
Grote bonte specht	<i>Dendrocopos major</i>									
Grote lijster	<i>Turdus viscivorus</i>									
Heggenmus	<i>Prunella modularis</i>									
Holenduif	<i>Columba oenas</i>									
Houtduif	<i>Columba palumbus</i>									
Koolmees	<i>Parus major</i>									
Kuifmees	<i>Parus cristatus</i>									
Merel	<i>Turdus merula</i>									
Pimpelmees	<i>Parus caeruleus</i>									
Putter	<i>Carduelis carduelis</i>									
Roodborst	<i>Erithacus rubecula</i>									
Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>									
Staartmees	<i>Aegithalos caudatus</i>									
Tijftjaf	<i>Phylloscopus collybita</i>									
Turkse tortel	<i>Streptopelia decaocto</i>									
Vink	<i>Fringilla coelebs</i>									
Winterkoning	<i>Troglodytes troglodytes</i>									
Witte kwikstaart	<i>Motacilla alba</i>									
Zanglijster	<i>Turdus philomelos</i>									
Zwarte mees	<i>Parus ater</i>									
Zwartkop	<i>Sylvia atricapilla</i>									
Reptielen										
Hazelworm	<i>Anguis fragilis</i>									
Ringslang	<i>Natrix natrix</i>									
Zandhagedis	<i>Lacerta agilis</i>									
Amfibieën										
Kleine watersalamander	<i>Triturus vulgaris</i>									
Gewone pad	<i>Bufo bufo</i>									
Bruine kikker	<i>Rana temporaria</i>									
Waterjuffers en libellen										
Grote keizerlibel	<i>Anax imperator</i>									

Tabel 6. (vorige pagina's) Beschermde soorten, Rode Lijst- en Oranje Lijst-soorten
Met een blauw vlakje is aangegeven of een soort beschermd is krachtens de Flora- en Faunawet; met een groen vlakje in welke Tabel van de toelichtende brochure op de AmvB art. 75 (LNV 2005) de soort is opgenomen; met een blauw vlakje of een soort beschermd is door de Vogelrichtlijn of de Habitatrichtlijn; met een rood vlakje is aangegeven of een soort op de Rode Lijst staat en met een oranje vlakje of een soort op de Oranje Lijst staat.

Uit de tabel blijkt dat zes van de aangetroffen soorten (vleermuizen en reptielen) zijn opgenomen in Tabel 3 van de 'AmvB art. 75' en één soort (eekhoorn) in Tabel 2 (toelichtende brochure; LNV 2005). De vleermuizen en zandhagedis zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn. De bescherming van deze soorten heeft een Europees rechtelijke grondslag en hiervoor geldt dan ook het strengste beschermingsregime. Tevens komen er in het gebied 32 broedvogelsoorten voor die bescherming genieten krachtens de Vogelrichtlijn.

6.2 Effecten van de plannen op de strikter beschermde soorten

In het onderstaande wordt een nadere toelichting gegeven op de mogelijke effecten van de plannen voor de percelen Utrechtseweg 375 en 371 voor de strikter beschermde soorten en de consequenties hiervan in het licht van de Flora- en Faunawet.

In het plangebied komen geen strikter beschermde plantensoorten voor.

De drie aangetroffen vleermuissoorten komen in de regio (vrij) algemeen voor. Van de twee soorten waarvan de verblijven zich in gebouwen bevinden (gewone dwergvleermuis, laatvlieger), zijn in het eigenlijke plangebied geen verblijfplaatsen vastgesteld. Wel is er mogelijk een zomerverblijfplaats van gewone dwergvleermuis aanwezig in het woonhuis ten zuidoosten van het plangebied. Van de ruige dwergvleermuis, een boombewonende soort, zijn evenmin verblijfplaatsen vastgesteld. Het ontbreken hiervan is vermoedelijk een gevolg van het geringe aantal geschikte bomen met holten en spleten.

De plannen kunnen voor vleermuizen de volgende effecten hebben:

Uitvoeringsfase: tijdelijke verstoring van de foerageergebieden door werkzaamheden, en vernietiging van potentieel geschikte verblijfplaatsen (bomen met holten).
Na realisatie: permanent verlies van potentieel geschikte verblijfplaatsen door het kappen van bomen, en verbetering van de kwaliteit van de bestaande en de ontwikkeling van nieuwe geschikte jachtgebieden door het verwijderen van het parkeerterrein en de verlegging van de toegangsweg.

Omdat er in het plangebied geen verblijfplaatsen en geen vliegroutes van vleermuizen zijn vastgesteld en het plangebied geen geïsoleerd jachtgebied voor deze soorten vormt, zal uitvoering van de plannen voor vleermuizen niet leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet. Voor vleermuizen behoeft dan ook geen ontheffing van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet te worden aangevraagd.

Voor de eekhoorn heeft het plangebied de functie van leefgebied. De soort gebruikt het gebied om zich voort te planten, te foerageren en te overwinteren. Er zijn in totaal vier nesten waargenomen (zie figuur 3). Alle nesten liggen op enige afstand van de locaties waar ontwikkelingen zullen plaatsvinden. Deze zullen door uitvoering van de plannen derhalve niet worden verstoord of vernietigd.

De plannen kunnen voor de eekhoorn de volgende effecten hebben:

- Uitvoeringsfase:* tijdelijke verstoring van foerageergebied door de werkzaamheden, en vernietiging van (potentiële) nestbomen.
- Na realisatie:* afname van de oppervlakte geschikt leef- en foerageergebied door een toename van het bebouwd oppervlak, het vellen van bomen en struiken, en het verdwijnen van (potentiële) nestbomen, en de ontwikkeling van nieuw geschikt leef- en foerageergebied door het verwijderen van het parkeerterrein en de verlegging van de toegangsweg.

Uitgaande van de huidige situatie zal uitvoering van de plannen naar verwachting niet leiden tot het vernietigen van vaste verblijfplaatsen (nesten en nestbomen). Mochten er tijdens de uitvoering van de plannen toch bomen met eekhoornnesten moeten worden gekapt, dan wordt deze kap uitgevoerd in de periode eind augustus – eind oktober, tenzij door een ter zake kundig persoon wordt vastgesteld dat de nesten niet in gebruik zijn. Deze laatste voorwaarden in acht nemende zullen de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet niet worden overtreden en behoeft voor de eekhoorn geen ontheffing te worden aangevraagd.

Alle broedvogels zijn beschermd krachtens de Vogelrichtlijn en de Flora- en Faunawet. Overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet (en Vogelrichtlijn) kan worden voorkomen door de werkzaamheden die sterk ingrijpen op het terrein (afgraven gronden, kappen bomen, rooien struiken, etc.) uit te voeren in een periode waarin de kans op het verstoren van nesten en het beschadigen of vernielen van eieren zo klein mogelijk is. In de praktijk houdt dit in dat deze werkzaamheden buiten de broedtijd (1 maart – 15 juli) dienen te worden uitgevoerd.

De plannen kunnen voor vogels de volgende effecten hebben:

- Uitvoeringsfase:* tijdelijke verstoring van leefgebied door de werkzaamheden, en verlies van geschikte broedlocaties door het vellen van bomen en het rooien van struiken.
- Na realisatie:* permanent verlies van geschikt leef- en foerageergebied door het vellen van bomen en het rooien van struiken, en de ontwikkeling van nieuw geschikt leef- en foerageergebied door het verwijderen van het parkeerterrein en de verlegging van de toegangsweg.

Als de werkzaamheden buiten de broedtijd worden uitgevoerd of als (tijdens de broedtijd) door een ter zake kundig persoon wordt vastgesteld dat zich in de objecten of elementen die onderhanden worden genomen geen bezette nesten van vogels bevinden, dan kunnen deze zonder meer doorgang vinden. Mochten er wel bezette nesten worden aangetroffen, dan dienen de werkzaamheden te worden uitgesteld tot de vogels het nest of de nesten uit eigener beweging hebben verlaten.

[NB. Sommige soorten kunnen ook vóór 1 maart of na 15 juli (tot in september) nestelen. Het is derhalve raadzaam om voorafgaand aan de werkzaamheden, de objecten en elementen waaraan werkzaamheden gaan plaatsvinden te (laten) controleren op de eventuele aanwezigheid van nesten.]

In het plangebied komen geen vogels voor waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn. In het plangebied staan wel potentieel geschikte nestbomen voor deze groep van soorten (roofvogels, uilen), maar in deze bomen zijn in de huidige situatie geen nesten aangetroffen.

De plannen kunnen voor vogels waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn de volgende effecten hebben:

Uitvoeringsfase: tijdelijke verstoring van het foerageergebied door de werkzaamheden.

Na realisatie: permanent verlies van geschikt foerageergebied door het vellen van bomen en struiken;
het verdwijnen van (potentiële) nestbomen, en
de ontwikkeling van nieuw geschikt leef- en foerageergebied door het verwijderen van het parkeerterrein en de verlegging van de toegangsweg.

Uitvoering van de plannen zal op grond van de actuele situatie niet leiden tot het vernietigen of verstoren van nesten die jaarrond beschermd zijn. Derhalve hoeft voor deze soorten geen ontheffing van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet te worden aangevraagd.

Voor de hazelworm heeft het plangebied naar alle waarschijnlijkheid de functie van leefgebied, waar de soort zich voortplant, foerageert en overwintert. De waarneming is verricht aan de noordzijde van het plangebied, even ten oosten van het hoofdpad (zie figuur 4). Het is aannemelijk dat de soort in klein aantal verspreid over een groot deel van het terrein voorkomt. Het terreindeel waar de hazelworm is aangetroffen, zal niet worden aangetast bij uitvoering van de plannen. Wel dient voorkomen te worden dat er tijdens de sloop- en bouwphase hazelwormen worden overreden, bijvoorbeeld door de aan- en afvoeroute af te zetten met een reptielenscherm.

Uitvoering van de plannen voor de percelen Utrechtseweg 375 en 371 zal naar verwachting niet leiden tot aantasting van het leefgebied van de hazelworm (HB)

De plannen kunnen voor de hazelworm de volgende effecten hebben:

Uitvoeringsfase: het optreden van verkeersslachtoffers als gevolg van het rijden met vrachtwagens en ander materieel tijdens de sloop- en bouwfase.

Na realisatie: toename van de oppervlakte geschikt leefgebied door het verwijderen van het parkeerterrein en de verlegging van de toegangsweg.

Als het optreden van verkeersslachtoffers tijdens de sloop- en bouwfase wordt voorkomen door de plaatsing van reptielenschermen, zal uitvoering van de plannen niet leiden tot overtredingen van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet. Er zullen immers naar verwachting geen vaste verblijfplaatsen van de hazelworm worden vernietigd, omdat de plannen grotendeels gerealiseerd worden op locaties waar al bebouwing of paden aanwezig zijn. Voor de hazelworm hoeft dan ook geen ontheffing te worden aangevraagd.

Het plangebied wordt door de ringslang naar alle waarschijnlijkheid gebruikt om zich door te verplaatsen, en mogelijk ook om er te zonnen en te overwinteren. In het plangebied zijn tijdens het onderzoek geen ringslangen gezien. Gelet op het voorkomen ten zuidoosten en noordwesten van het plangebied, is het aannemelijk dat zich ook in het plangebied nu en dan ringslangen ophouden.

Uitgaande van de huidige situatie zal uitvoering van de plannen naar verwachting niet leiden tot het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van de ringslang. Wel dient voorkomen te worden dat er ringslangen tijdens de sloop- en bouwfase worden overreden, bijvoorbeeld door de aan- en afvoerroute af te zetten met een reptielenscherm.

De plannen kunnen voor de ringslang de volgende effecten hebben:

Uitvoeringsfase: het optreden van verkeersslachtoffers als gevolg van het rijden met vrachtwagens en ander materieel tijdens de sloop- en bouwfase.

Na realisatie: geen.

Als het optreden van verkeersslachtoffers tijdens de sloop- en bouwfase wordt voorkomen door de plaatsing van reptielenschermen, zal uitvoering van de plannen niet leiden tot overtredingen van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet. Er zullen immers naar verwachting geen vaste verblijfplaatsen van de ringslang worden vernietigd, omdat de plannen grotendeels gerealiseerd worden op locaties waar al bebouwing of paden aanwezig zijn. Voor de ringslang hoeft dan ook geen ontheffing te worden aangevraagd.

Voor de zandhagedis heeft het plangebied naar alle waarschijnlijkheid de functie van leefgebied, waar de soort zich voortplant, foerageert en overwintert. De soort komt voor ten zuidoosten van het plangebied en langs de noordgrens (zie figuur 4). De randen van het parkeerterrein vormen ook een potentieel geschikt habitat voor deze soort.

Het terreindeel waarin in de huidige situatie zandhagedissen zijn waargenomen, zal door uitvoering van de plannen niet worden aangetast. Wel dient voorkomen te worden dat er tijdens de sloop- en bouwfase zandhagedissen worden overreden, bijvoorbeeld door de aan- en afvoerroute af te zetten met een reptielenscherm.

De plannen kunnen voor de zandhagedis de volgende effecten hebben:

Uitvoeringsfase: het optreden van verkeersslachtoffers als gevolg van het rijden met vrachtwagens en ander materieel tijdens de sloop- en bouwfase.

Na realisatie: toename van de oppervlakte geschikt leefgebied door het verwijderen van het parkeerterrein, en verbetering van de kwaliteit van het bestaande habitat door herstel van het bos en de bosranden.

Als het optreden van verkeersslachtoffers tijdens de sloop- en bouwfase wordt voorkomen door de plaatsing van reptielenschermen, zal uitvoering van de plannen niet leiden tot overtredingen van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet. Er zullen immers naar verwachting geen vaste verblijfplaatsen van de zandhagedis worden vernietigd, omdat de plannen grotendeels gerealiseerd worden op locaties waar al bebouwing of paden aanwezig zijn. Voor de zandhagedis hoeft dan ook geen ontheffing te worden aangevraagd.

6.3 Is een ontheffing nodig?

Uit het voorgaande is duidelijk geworden dat realisatie van de plannen voor de aanwezige strikter beschermde soorten – gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, eekhoorn, vogels, hazelworm, ringslang en zandhagedis – niet zal leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet, mits enkele mitigerende maatregelen met betrekking tot de planning van de werkzaamheden en het afschermen van de werklocaties in acht worden genomen. Voor deze soorten hoeft derhalve geen ontheffing te worden aangevraagd.

Wel kan het raadzaam zijn door de Dienst Regelingen te laten toetsen of de voorgestelde mitigerende maatregelen voldoende zijn om schade aan de beschermde soorten, in het bijzonder soorten die zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn, te voorkomen. De basis voor deze toetsing is een reguliere ontheffingaanvraag. Als de voorgestelde mitigerende maatregelen naar het oordeel van de Dienst Regelingen voldoende zijn, dan zal de ontheffing worden geweigerd, omdat deze niet nodig is aangezien de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet niet zullen worden overtreden. Deze beoordeling door de Dienst Regelingen wordt vastgelegd in de beschikking. In deze beschikking wordt de aanvrager tevens verplicht de voorgenomen mitigerende maatregelen uit te voeren.

Voor de soorten die niet zijn opgenomen in Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en voor soorten die beschermd zijn krachtens de Vogelrichtlijn kunnen eveneens mitigerende maatregelen worden getroffen waardoor overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet kan worden voorkomen.

7 De plannen en het 'nee, tenzij-beginsel': de 'nee, tenzij-toets'

7.1 Wezenlijke waarden en kenmerken

In hoofdstuk 5 is een beeld geschetst van de plannen voor de herontwikkeling van de percelen Utrechtseweg 375 en 371 en van de te verwachten effecten hiervan op de natuurwaarden. De vraag is nu of een en ander leidt tot een significante aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS, te weten:

- zones met bijzondere ecologische kwaliteit
- aaneengeslotenheid en robuustheid
- bijzondere soorten
- essentiële verbindingen

Of er sprake is van een significante aantasting van een van deze wezenlijke waarden en kenmerken wordt getoetst aan de hand van een aantal door de Provincie Utrecht opgestelde toetsingscriteria (NB. Deze toetsingscriteria zijn nog niet opgenomen in een officiële, openbare notitie van de Provincie en hebben derhalve een enigszins onzekere status). Per waarde of kenmerk gaat het om de volgende toetsingscriteria:

- zones met bijzondere ecologische kwaliteit
  - provinciale natuurwaardering - aantasten van gebieden met de natuurwaarden 'uitstekend' en 'goed'
  - aantasten van oude boskernen van de categorie 'zeer waardevol' en 'bijzonder waardevol'
  - natuurdoelen (UNAT's) zoals vastgelegd in de Natuurgebiedsplannen, en de voor realisatie van de natuurdoelen vereiste abiotische omstandigheden
- aaneengeslotenheid en robuustheid
  - opsplitsing van een gebied
  - verkleining van een gebied
- bijzondere soorten
  - negatieve gevolgen voor beschermde soorten uit tabel 2 en 3 van de Flora- en Faunawet
  - bedreigde soorten van de Rode en Oranje Lijsten uit de categorieën 'bedreigd', 'ernstig bedreigd' of 'op het punt van verdwijnen'
- essentiële verbindingen
  - ecologische verbindingzones, robuuste verbindingen en ecodeucten en faunapassages (tussen kerngebieden EHS) - door de ingreep wordt een verbinding 'ernstig belemmerd' of kan niet meer worden gerealiseerd
  - foerageer- en migratieroutes - door de ingreep wordt een verbinding 'ernstig belemmerd' of kan niet meer worden gerealiseerd

7.2 Effecten op de wezenlijke waarden en kenmerken

7.2.1 Zones met bijzondere ecologische kwaliteit

Provinciale natuurwaardering

Op de provinciale natuurwaarderingskaart zijn de bossen in het plangebied aangemerkt als 'vochtig voedselarm bos met matige kwaliteit' en 'droog, voedselarm bos met matige tot redelijke kwaliteit'.

De plannen voor de percelen Utrechtseweg 375 en 371 zullen derhalve niet ingrijpen op de groeiplaatsen van bossen met een goede of uitstekende kwaliteit omdat die in het plangebied of de directe omgeving daarvan niet aanwezig zijn.

Oude boskernen

De met eikenhakhout begroeide wal langs de westzijde van het plangebied is aangemerkt als een 'zeer waardevolle oude boskern'. Bij aanleg van de nieuwe toegangsweg, die grotendeels over het pad langs de boswachterswoning loopt, dient ervoor te worden zorggedragen dat geen schade wordt toegebracht aan de eiken op deze grenswal. Dit geldt vooral tijdens de sloop- en bouwfase als er met zware vrachtwagens gereden zal worden. Indien nodig moeten gedurende deze fasen boombeschermende maatregelen worden getroffen. Ook moet het stukrijden van de wal en van de stoven en het wortelgestel van de eiken worden voorkomen.

Als schade aan de eiken op de wal wordt voorkomen, zal realisatie van de wal niet leiden tot een significante aantasting van een 'zeer waardevolle oude boskern'. Het is evenmin aannemelijk dat uitvoering van de plannen zal leiden tot een aantasting van de abiotische omstandigheden die vereist zijn voor de instandhouding van deze oude boskern. Immers, de her-/nieuwbouw vindt plaats in delen van het gebied waar nu ook al bebouwing aanwezig is.

Natuurdoelen (UNAT's)

Op de Natuurdoeltypenkaart van de Provincie Utrecht (2002a) is aan het bos het natuurdoeltype Multifunctioneel bos met ontwikkelingsperspectief (Hz-4B*) toegekend. Dit natuurdoeltype is een multifunctionele afgeleide van het type Bosgemeenschappen van leemgrond, droog (Hz-3.14 d) en van Bosgemeenschappen van arme zandgrond, droog (Hz-3.13 d).

Realisatie van de plannen zal ertoe leiden dat het natuurdoeltype ter plekke van het nieuw te bebouwen oppervlak niet meer gerealiseerd kan worden. Slechts een deel van deze locaties is echter in de huidige situatie begroeid met bos. Realisatie van de plannen zal daarom naar verwachting niet leiden tot een significante aantasting van (de ontwikkelingsmogelijkheden voor) het natuurdoeltype Multifunctioneel bos met ontwikkelingsperspectief (Hz-4B*).

7.2.2 Aaneengeslotenheid en robuustheid

Het bebouwd oppervlak zal in de plannen toenemen van ca. 990 m² (grondvlak) naar ca. 1350 m² (grondvlak), een toename van 360 m². Bovendien zal er een opsplitsing plaatsvinden van één groot bouwvlak naar drie kleinere bouwvlakken die deels buiten het bouwvlak van het bestaande kantoorgebouw zijn gelegen. Een uitbreiding van een bestaand gebouw met een oppervlak van 250 m² wordt gezien als een kleine uitbreiding die geen significante aantasting oplevert. In de plannen gaat het evenwel om een toename van het bebouwd oppervlak met ca. 360 m² die bovendien niet is gekoppeld aan een bestaand gebouw. Deze oppervlakte is groter dan de oppervlakte die op voorhand als zijnde niet-significant wordt beschouwd.

Hier staat tegenover dat bij realisatie van de plannen de oppervlakte bestrating sterk zal afnemen, doordat het bestaande parkeerterrein grotendeels verdwijnt en de parkeergelegenheid ondergronds zal worden gebracht. Bovendien zal de toegangsweg worden verkort, waardoor de versnippering in het gebied zal afnemen. Beide punten vormen naar verwachting voldoende tegenwicht voor de toename van de oppervlakte bebouwing, die dan ook als niet-significant wordt beoordeeld.

7.2.3 Bijzondere soorten

In het plangebied komen zeven soorten voor die voldoen aan de criteria van 'bijzondere soort', zoals die zijn vastgelegd in de beleidsrichtlijnen voor toepassing van het nee, tenzij-beginsel. Het gaat hierbij in het bijzonder om de strikter beschermde soorten. Van deze soorten kwalificeert de zandhagedis zich ook nog als bijzondere soort omdat deze als 'sterk bedreigd' op de Oranje Lijst is opgenomen.

De populaties van de in het plangebied vastgestelde reptielen zijn vermoedelijk (zeer) klein. Daarom is het van belang dat er tijdens de sloop en de nieuwbouw geen dieren worden doodgereden door vrachtwagens. Dit kan worden voorkomen door het sloop-/bouwterrein en de aan- en afvoerweg af te zetten met reptielenschermen. Hierdoor kan voorkomen worden dat de aanwezige populaties ernstig worden aangetast of soorten zelfs uit het gebied verdwijnen. Er zal dan naar verwachting geen significante aantasting optreden van 'bijzondere soorten in de EHS'.

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Rode Lijst	Oranje Lijst	F&F
Gewone dwergvleermuis	Pipistrellus pipistrellus			3-IV
Ruige dwergvleermuis	Pipistrellus nathusii			3-IV
Laatvlieger	Eptesicus serotinus			3-IV
Eekhoorn	Sciurus vulgaris			2
Hazelworm	Anguis fragilis			3-I
Ringslang	Natrix natrix			3-I
Zandhagedis	Lacerta agilis		2	3-IV

Tabel 7. Bijzondere soorten

In de kolom F&F: 3-I = soort is opgenomen in tabel 3 van de AmvB art. 75; 3-IV = soort is opgenomen in tabel 3 van de AmvB art. 75 en Bijlage IV van de Habitatrichtlijn; 2 = soort is opgenomen in tabel 2 van de AmvB art. 75; in de kolom Oranje Lijst: 2 = sterk bedreigd

7.2.4 Essentiële verbindingen

Er liggen in of in de nabijheid van het plangebied geen ecologische verbindingzones, robuuste verbindingen, ecoducten of faunapassages. Uitvoering van de plannen zal er dan ook niet toe leiden dat een verbinding, ecoduct of faunapassage 'ernstig wordt belemmerd' of niet meer gerealiseerd kan worden.

In het plangebied zijn geen foerageer- en migratieroutes van diersoorten vastgesteld. Uitvoering van de plannen zal er dan ook niet toe leiden dat een foerageer- of migratieroute 'ernstig wordt belemmerd' of niet meer in stand gehouden of gerealiseerd kan worden. Realisatie van de plannen voor de herontwikkeling van de percelen Utrechtseweg 375 en 371 in Amersfoort zal niet leiden tot een significante aantasting van essentiële verbindingen in de EHS.

7.2.5 Samenvattend

De plannen voor de herontwikkeling van de percelen Utrechtseweg 375 en 371 zullen niet leiden tot een significante aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS, te weten Zones met bijzondere ecologische kwaliteit, Aaneengeslotenheid en robuustheid, Bijzondere soorten en Essentiële verbindingen. Wel zullen in de plannen voor het gebied enkele mitigerende maatregelen moeten worden opgenomen om te voorkomen dat de eiken op de wal aan de westzijde van het plangebied worden aangetast en dat de (deel)populaties van enkele bijzondere soorten zodanig worden aangetast dat er sprake kan zijn van een significante aantasting.

8 Mitigerende maatregelen

Om nadelige effecten voor de strikter beschermde soorten in het gebied en de aantasting van de EHS te voorkomen of te beperken dienen enkele mitigerende maatregelen te worden uitgevoerd. Hiertoe behoren ook enkele inrichtings- en beheersmaatregelen die de natuurwaarden van het terrein ten goede komen. Te denken valt aan de volgende maatregelen:

- Als er toch bomen met eekhoornnesten moeten worden geveld, dan gebeurt dit in de periode eind augustus-eind oktober, tenzij door een ter zake kundig persoon wordt vastgesteld dat de nesten niet in gebruik zijn.
- Werkzaamheden die sterk ingrijpen op het terrein, zoals het vellen van bomen en het rooien van struiken, worden uitgevoerd buiten het broedseizoen van vogels. Tenzij door een ter zake kundig wordt vastgesteld dat er in de te verwijderen beplanting geen bezette nesten aanwezig zijn.
- Om te voorkomen dat tijdens de sloop- en bouwfase reptielen door vrachtwagens worden doodgereden, wordt om het bouwterrein en de toevoerweg een reptielenscherm geplaatst. Eventuele reptielen die binnen deze schermen aanwezig zijn, worden weggevangen.
- Om schade aan de eiken op de wal aan de westzij te voorkomen, worden er zonodig boombeschermende maatregelen getroffen. Tevens dient voorkomen te worden, dat de stobben en het wortelgestel van de eiken worden beschadigd.
- Het aanbrengen van architectonische voorzieningen in of aan de nieuwbouw die door vleermuizen, in het bijzonder gebouwenbewonende soorten, gebruikt kunnen worden als verblijfplaats.
- Het ophangen van enkele kleinere vleermuiskasten, in clusters verspreid over het terrein, voor soorten die zowel in gebouwen als in bomen verblijfplaatsen hebben.
- Het verbeteren van de structuur en de kwaliteit van het bos, onder andere door selectieve kap, het uitkappen van open plekken en het bestrijden van Amerikaanse vogelkers.
- Herinrichting van het terrein rond de nieuwbouw. In de huidige situatie zijn op de gronden rondom het kantoorgebouw plantsoenen aangelegd, die weinig betekenis hebben voor de natuur. Na realisatie van de nieuwbouw kan de ruimte rondom de gebouwen opnieuw worden ingericht. Deels kunnen hier struwelen worden aangeplant van soortechte, inheemse, streekeigen soorten, deels kan de ruimte worden ingericht en beheerd als droog, bloemrijk grasland.
- Tussen het walrestant aan de noordzijde van perceel Utrechtseweg 371 en het hek van De Vlasakkers ligt een strook met een van oorsprong heischrale begroeiing. Deze strook is nu grotendeels verbost, maar kan worden hersteld door de aanwezige boomopslag te verwijderen en de bodem eventueel te plaggen. Vooral reptielen en insecten zullen van deze maatregel profiteren.
- Herstel van de wal langs de westzijde van het plangebied door herstel van het wallichaam en het verwijderen van ongewenste opslag.
- Het verwijderen van het merendeel van de uitheemse en/of niet-streekeigen boomsoorten (Amerikaanse eik, gewone esdoorn) uit de bospercelen.
- Het ontwikkelen van geleidelijke overgangen (struweel en ruigte) tussen het bos en de open terreindelen.

- De aanleg van een poel op een bezonde plek aan de noordzijde van het plangebied, bijvoorbeeld op of langs de oude ontsluitingsweg.
- Het verlaten tracé van de toegangsweg kan worden ingericht als strook met droog grasland of heide. In de bermen van het pad wordt een geleidelijke overgang tussen bos en open terrein gerealiseerd.
- Langs de randen van het bos groeien enkele oudere boswilgen. Deze zijn met name in het vroege voorjaar van aanzienlijke betekenis als voedselbron voor insecten. Het is daarom wenselijk dat deze wilgen worden gespaard en vrijgesteld.

9 Conclusies

Actuele natuurwaarden

- In het plangebied zijn 181 plantensoorten vastgesteld.
- Drie van de aangetroffen plantensoorten – brede wespenorchis, gewone vogelmelk en kleine maagdenpalm – zijn beschermd.
- Deze soorten zijn licht beschermd en vallen onder de algemene vrijstellingsregeling.
- In het plangebied komen ten minste 11 soorten zoogdieren voor.
- Van deze soorten zijn er 4 – de vleermuizen en eekhoorn – strikt(er) beschermd.
- De vleermuizen zijn alleen jagend in het gebied waargenomen. Er zijn geen verblijfplaatsen vastgesteld.
- Van de eekhoorn zijn in het plangebied 4 nesten aangetroffen.
- In het plangebied komen ten minste 44 vogelsoorten voor, waarvan er 32 in het terrein broeden of er een territorium hebben.
- In het plangebied zijn 3 soorten reptielen vastgesteld.
- Deze soorten – hazelworm, ringslang en zandhagedis – zijn strikt beschermd.
- In het plangebied zijn 3 soorten amfibieën vastgesteld.
- Deze soorten zijn licht beschermd en vallen onder de algemene vrijstellingsregeling van de AmvB art. 75.
- In het plangebied zijn 13 soorten dagvlinders waargenomen. Geen van deze soorten is beschermd.
- In het plangebied zijn 10 soorten waterjuffers en libellen waargenomen. Geen van deze soorten is beschermd.
- In het plangebied zijn 7 soorten sprinkhanen vastgesteld. Geen van deze soorten is beschermd.

Flora- en Faunawet, natuurtoets

- In het plangebied komen 7 strikter beschermde soorten voor: ruige dwergvleermuis, gewone dwergvleermuis, laatvlieger, eekhoorn, hazelworm, ringslang en zandhagedis.
- Daarnaast komen in het gebied 32 soorten broedvogels voor, die beschermd zijn krachtens de Vogelrichtlijn.
- Uitvoering van de plannen voor de herontwikkeling van de percelen Utrechtseweg 375 en 371 zal naar verwachting niet leiden tot overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora- en Faunawet.
- Om te voorkomen dat de verbodsbepalingen toch overtreden worden, kunnen enkele mitigerende maatregelen worden getroffen.
- De voorgestelde mitigerende maatregelen kunnen in de vorm van een ontheffing-aanvraag ter toetsing worden voorgelegd aan de Dienst Regelingen. Als de voorgestelde maatregelen worden goedgekeurd, is geen ontheffing nodig en zal de Dienst Regelingen de ontheffing weigeren. De plannen kunnen dan doorgang vinden.

Nee, tenzij-toets

- De realisatie van de plannen zal naar verwachting niet leiden tot een significante aantasting van zones met een bijzondere ecologische kwaliteit. Wel zijn beschermende maatregelen nodig om schade aan de oude eikenwal langs de westzijde het terrein – een zeer waardevolle oude boskern – te voorkomen.

- De realisatie van de plannen zal naar verwachting niet leiden tot een significante aantasting van de aaneengeslotenheid en robuustheid van de EHS.
- De realisatie van de plannen zal, als enkele mitigerende maatregelen worden getroffen, er naar verwachting niet toe leiden dat bepaalde bijzondere soorten uit het gebied verdwijnen. Er zal dan ook geen significante aantasting van bijzondere soorten optreden.
- De realisatie van de plannen zal naar verwachting niet leiden tot een significante aantasting van essentiële verbindingen.

Mitigerende maatregelen

- Door het treffen van een reeks maatregelen kunnen nadelige effecten voor de aanwezige flora en fauna deels worden voorkomen, deels ongedaan worden gemaakt en deels worden gemitigeerd.

10 Geraadpleegde literatuur

- Alterra 2007. Website Bodemdata.nl (<http://www.bodemdata.nl/>).
- Backes, Ch.W., P.J.J. van Buuren & A.A. Freriks 2004. Hoofdlijnen natuurbeschermingsrecht. Sdu Uitgevers bv., Den Haag.
- Bal, D., H.M. Beije, M. Fellinger, R. Haveman, A.J.F.M. van Opstal & F.J. van Zadelhoff 2001. Handboek Natuurdoeltypen, Rapport Expertisecentrum LNV nr. 2001/020, Wageningen.
- Beenen, R. (red.) 1998. Werkdocument Soortenbeleid, onderdeel fauna. Provincie Utrecht, Utrecht.
- Beenen, R., E. van den Dool & W. Timmers 2002. Werkdocument Soortenbeleid, onderdeel flora. Provincie Utrecht, Utrecht.
- Beusekom, R. van, et al. [red.] 2005. Rode Lijst van de Nederlandse Broedvogels. Tirion Uitgevers B.V. Baarn.
- Dienst Regelingen van het ministerie van LNV 2009. Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke Ingrepen. Brief, Den Haag.
- Hom, C.C., P.H.C. Lina, G. van Ommering, R.C.M. Creemers & H.J.R. Lenders 1996. Bedreigde en kwetsbare reptielen en amfibieën in Nederland. Toelichting op de Rode Lijst. Rapport IKC Natuurbeheer nr. 25. IKC, Wageningen.
- Limpens, H., K. Mostert & W. Bongers (red.) 1997. Atlas van de Nederlandse vleermuizen. Onderzoek naar verspreiding en ecologie. KNNV-Uitgeverij, Utrecht.
- Lina, P.H.C. en G. van Ommering 1996. Bedreigde en kwetsbare vogels in Nederland. Toelichting op de Rode Lijst. Rapport IKC-Natuurbeheer nr. 21. IKC, Wageningen.
- Meijden, R. van der, B. Odé, C.L.G. Groen, J.P.M. Witte & D. Bal 2000. Bedreigde en kwetsbare vaatplanten in Nederland. Basisrapport met voorstel voor de Rode Lijst. *Gorteria* 26(4):85-208.
- Ministerie van LNV 2000. Bescherming van planten en dieren. *Over de Flora- en Faunawet*. Brochure nr. 03. Ministerie van LNV, 's Gravenhage.
- Ministerie van LNV 2002a. Ter bescherming van onvervangbare flora en fauna. Algemene toelichting op de Flora- en Faunawet. Ministerie van LNV, 's Gravenhage.
- Ministerie van LNV 2002b. Soortbescherming bij ruimtelijke ingrepen en dergelijke. Over de Flora- en Faunawet in Nederland. Ministerie van LNV, 's Gravenhage.
- Ministerie van LNV 2005. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren. De Flora- en Faunawet in de praktijk; informatie over vrijstellingen, ontheffingen en gedragscodes. Ministerie van LNV, 's Gravenhage.
- Ommering, G. van, I. van Halder, C.A.M. van Zwaay & I. Wynhoff 1995. Bedreigde en kwetsbare dagvlinders in Nederland. Toelichting op de Rode Lijst. Rapport IKC-Natuurbeheer nr. 18, IKC, Wageningen.
- Provincie Utrecht 1992. Beleidsplan Natuur en Landschap Provincie Utrecht (BNLU). Rapport, Utrecht.
- Provincie Utrecht 1993. Werkdocument Ecologische Verbindingszones. Rapport, Utrecht.
- Provincie Utrecht 2002a. Utrechtse Natuurdoeltypen. Rapport, Utrecht.
- Provincie Utrecht 2002b. Natuurgebiedsplan Utrechtse Heuvelrug. Rapport, Utrecht.
- Provincie Utrecht 2004. Streekplan 2005-2015. Rapport, Utrecht.
- Provincie Utrecht 2005a. Handleiding bestemmingsplannen 2005 (concept). Rapport, Utrecht.
- Provincie Utrecht 2005b. Inhoud onderzoek door initiatiefnemer naar significante aantasting van wezenlijke kenmerken of waarden van de EHS (concept). Notitie, Utrecht.
- Provincie Utrecht 2005c. Herziening Natuurgebiedsplannen Provincie Utrecht 2005. Rapport, Utrecht.
- Provincie Utrecht 2006a. Handleiding bestemmingsplannen. Beleidsdeel. Rapport, Utrecht.
- Provincie Utrecht 2006b. Handleiding bestemmingsplannen. Servicedeel. Rapport, Utrecht.
- Provincie Utrecht 2007. Uitwerking ruimtelijk beleid verblijfsrecreatie binnen de EHS (Heuvelrug). B-stuk. Notitie, Utrecht.
- Provincie Utrecht 2008. Structuurvisie Provincie Utrecht. Rapport, Utrecht.
- Schaminée, J.H.J., A.H.F. Stortelder & E.J. Weeda 1996. De vegetatie van Nederland. Deel 3. Plantengemeenschappen van graslanden, zomen en droge heiden. Opulus Press, Uppsala/Leiden.
- Schaminée, J.H.J., E.J. Weeda & V. Westhoff 1998. De vegetatie van Nederland. Deel 4. Plantengemeenschappen van de kust en van binnenlandse pioniermilieus. Opulus Press, Uppsala/Leiden.

Stortelder, A.H.F., J.H.J. Schaminée & P.W.F.M. Hommel 1999. De vegetatie van Nederland. Deel 5. Plantengemeenschappen van ruigten, struwelen en bossen. Opulus Press, Uppsala/Leiden.
Stichting voor Bodemkartering (Stiboka) 1966. Bodemkaart van Nederland. Wageningen.
Stichting voor Bodemkartering (Stiboka) 1982. Geomorfologische kaart van Nederland. Wageningen.
Werf, S. van der 1991. Natuurbeheer in Nederland, deel 5. Bosgemeenschappen. Pudoc, Wageningen.

Geraadpleegde website:

www.bodemdata.nl

Bijlage 1. Vastgestelde plantensoorten				
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Rode Lijst	Oranje Lijst	F&F
Aalbes	Ribes rubrum			
Akkerdistel	Cirsium arvense			
Akkerhoornbloem	Cerastium arvense			
Akkerkers	Rorippa sylvestris			
Akkerkool	Lapsana communis			
Akkerviooltje	Viola arvensis			
Amerikaans krentenboompje	Amelanchier lamarckii			
Amerikaanse eik	Quercus rubra			
Amerikaanse vogelkers	Prunus serotina			
Beklierde duizendknoop	Persicaria lapathifolia			
Bergbasterdwederik	Epilobium montanum		KW	
Beuk	Fagus sylvatica			
Bijvoet	Artemisia vulgaris			
Blauwe bosbes	Vaccinium myrtillus			
Bleekgele droogbloem	Gnaphalium luteo-album		GE	
Bleeksporig bosviooltje	Viola riviniana		GE	
Bleke klaproos	Papaver dubium			
Bochtige smele	Deschampsia flexuosa			
Bosandoorn	Stachys sylvatica			
Bosanemoon	Anemone nemorosa		GE	
Boskruiskruid	Senecio sylvaticus			
Bosveldkers	Cardamine flexuosa			
Boswilg	Salix caprea			
Brede stekelvaren	Dryopteris dilatata			
Brede wespenorchis	Epipactis helleborine			1
Brede stekelvaren	Dryopteris dilatata			
Brem	Cytisus scoparius			
Canadese fijnstraal	Conyza canadensis			
Dagkoekoeksbloem	Silene dioica			
Douglasspar	Pseudotsuga menziesii			
Drienerfmuur	Moehringia trinervia			
Duinriet	Calamagrostis epigejos			
Fijn schapengras	Festuca filiformis			
Fioringras	Agrostis stolonifera			
Fluitenkruid	Anthriscus sylvestris			
Framboos	Rubus idaeus			
Geel nagelkruid	Geum urbanum			
Gekroesde melkdistel	Sonchus asper			
Gestreepte witbol	Holcus lanatus			
Gewone berenklaauw	Heracleum sphondylium			
Gewone braam	Rubus fruticosus			
Gewone brunel	Prunella vulgaris			
Gewone dophei	Erica tetralix			
Gewone ereprijs	Veronica chamaedrys			
Gewone es	Fraxinus excelsior			
Gewone esdoorn	Acer pseudoplatanus			
Gewone hennepnetel	Galeopsis tetrahit			
Gewone hoornbloem	Cerastium f. vulgare			
Gewone klit	Arctium minus			
Gewone melkdistel	Sonchus oleraceus			
Gewone paardenbloem	Taraxacum officinale			
Gewone raket	Sisymbrium officinale			
Gewone reigersbek	Erodium cicutarium cicutarium			
Gewone rolklaver	Lotus c. corniculatus			
Gewone salomonszegel	Polygonatum multiflorum			
Gewone smeewortel	Symphytum officinale			
Gewone spurrie	Spergula arvensis			
Gewone veldbies	Luzula campestris			
Gewone vier	Sambucus nigra			
Gewone vogelmelk	Ornithogalum umbellatum		GE	1
Gewoon biggenkruid	Hypochaeris radicata			
Gewoon duizendblad	Achillea millefolium			
Gewoon herderstasje	Capsella bursa-pastoris			
Gewoon reukgras	Anthoxanthum odoratum			
Gewoon sneeuwkllokje	Galanthus nivalis		GE	
Gewoon speenkruid	Ranunculus ficaria bulbifer			

Bijlage 1. Vastgestelde plantensoorten (vervolg)				
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Rode Lijst	Oranje Lijst	F&F
Gewoon struisgras	<i>Agrostis capillaris</i>			
Gewoon varkensgras	<i>Polygonum aviculare</i>			
Gewoon vingerhoedskruid	<i>Digitalis purpurea</i>			
Glad vingergras	<i>Digitaria ischaemum</i>			
Gladde witbol	<i>Holcus mollis</i>			
Grasmuur	<i>Stellaria graminea</i>			
Grauwe wilg	<i>Salix cinerea cinerea</i>			
Greppelrus	<i>Juncus bufonius</i>			
Groene naalbaar	<i>Setaria viridis</i>		KW	
Groene ossentong				
Grote brandnetel	<i>Urtica dioica</i>			
Grote wederik	<i>Lysimachia vulgaris</i>			
Grote weegbree	<i>Plantago major major</i>			
Grove den	<i>Pinus sylvestris</i>			
Haagbeuk	<i>Carpinus betulus</i>			
Hanenpoot	<i>Echinochloa crus-galli</i>			
Harig knopkruid	<i>Galinsoga quadriradiata</i>			
Harig wilgenroosje	<i>Epilobium hirsutum</i>			
Hazelaar	<i>Corylus avellana</i>			
Hazenpootje	<i>Trifolium arvense</i>			
Hazen zegge	<i>Carex ovalis</i>			
Hondsdrif	<i>Glechoma hederacea</i>			
Hondsviooltje	<i>Viola canina</i>	GE	A/P	
Hulst	<i>Ilex aquifolium</i>			
Jakobskruid	<i>Senecio jacobaea</i>			
Kaal knopkruid	<i>Galinsoga parviflora</i>			
Kantige basterdwederik	<i>Epilobium tetragonum</i>			
Kleefkruid	<i>Galium aparine</i>			
Klein hoefblad	<i>Tussilago farfara</i>			
Klein kruiskruid	<i>Senecio vulgaris</i>			
Klein streepzaad	<i>Crepis capillaris</i>			
Klein tasjeskruid	<i>Teesdalia nudicaulis</i>			
Klein vogelpootje	<i>Ornithopus perpusillus</i>			
Kleine brandnetel	<i>Urtica urens</i>		GE	
Kleine klaver	<i>Trifolium dubium</i>			
Kleine leeuwenklauw	<i>Aphanes inexpectata</i>			
Kleine leeuwentand	<i>Leontodon saxatilis</i>			
Kleine maagdenpalm	<i>Vinca minor</i>		KW	1
Kleine ooievaarsbek	<i>Geranium pusillum</i>			
Kleine veldkers	<i>Cardamine hirsuta</i>			
Klimop	<i>Hedera helix</i>			
Kluwenhoornbloem	<i>Cerastium glomeratum</i>			
Knopig helmkruid	<i>Scrophularia nodosa</i>			
Kropaar	<i>Dactylis glomerata</i>			
Kruipende boterbloem	<i>Ranunculus repens</i>			
Kruipganzerik	<i>Potentilla anglica</i>			
Kruldistel	<i>Carduus crispus</i>			
Kweek	<i>Elytrigia repens</i>			
Late guldenroede	<i>Solidago gigantea</i>			
Lenteklokje	<i>Leucojum vernum</i>		GE	
Lievevrouwebedstro	<i>Galium odoratum</i>		KW	
Liggend walstro	<i>Galium saxatile</i>			
Liggende vetmuur	<i>Sagina procumbens</i>			
Look-zonder-look	<i>Alliaria petiolata</i>			
Maarts viooltje	<i>Viola odorata</i>		GE	
Madeliefje	<i>Bellis perennis</i>			
Mannetjesereprijs	<i>Veronica officinalis</i>			
Melganzenvoet	<i>Chenopodium album</i>			
Midelste teunisbloem	<i>Oenothera biennis</i>			
Muizenoor	<i>Hieracium pilosella</i>			
Muurpeper	<i>Sedum acre</i>			
Muursla	<i>Mycelis muralis</i>		KW	
Paarse dovenetel	<i>Lamium purpureum</i>			
Penningskruid	<i>Lysimachia nummularia</i>			
Perzikkruid	<i>Persicaria maculosa</i>			
Pijpenstrootje	<i>Molinia caerulea</i>			

Bijlage 1. Vastgestelde plantensoorten (vervolg)				
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Rode Lijst	Oranje Lijst	F&F
Pilzegge	Carex pilulifera			
Pinksterbloem	Cardamine pratensis			
Pitrus	Juncus effusus			
Reukeloze kamille	Tripleurospermum maritimum			
Ridderzuring	Rumex obtusifolius			
Robertskruid	Geranium robertianum			
Robinia	Robinia pseudoacacia			
Rode klaver	Trifolium pratense			
Rood zwenkgras	Festuca rubra			
Ruige zegge	Carex hirta			
Ruwe berk	Betula pendula			
Schapenzuring	Rumex acetosella			
Schermhavikskruid	Hieracium umbellatum		KW	
Scherpe boterbloem	Ranunculus acris			
Sint-Janskruid	Hypericum perforatum			
Smalle weegbree	Plantago lanceolata			
Speerdistel	Cirsium vulgare			
Stijve klaverzuring	Oxalis fontana			
Stinkende gouwe	Chelidonium majus			
Straatgras	Poa annua			
Struikhei	Calluna vulgaris			
Tamme kastanje	Castanea sativa			
Tandjesgras	Danthonia decumbens			
Taxus	Taxus baccata			
Tijmeprijs	Veronica serpyllifolia			
Tormentil	Potentilla erecta			
Trekrus	Juncus squarrosus			
Veelbloemige veldbies	Luzula multiflora			
Veldzuring	Rumex acetosa			
Vertakte leeuwentand	Leontodon autumnalis			
Viltige basterdwederik	Epilobium parvillorum			
Vingerhelmbloem	Corydalis solida		GE	
Vogelmuur	Stellaria media			
Vroege haver	Aira praecox			
Vroegeling	Erophila verna		GE	
Waterpeper	Persicaria hydropiper			
Wilde kamperfoelie	Lonicera periclymenum			
Wilde lijsterbes	Sorbus aucuparia			
Wilgenroosje	Chamerion angustifolium			
Wintereik	Quercus petraea			
Witte dovenetel	Lamium album			
Witte klaver	Trifolium repens			
Zachte dravik	Bromus hordeaceus			
Zachte ooievaarsbek	Geranium molle			
Zandpaardenbloem	Taraxacum laevigatum		GE	
Zandzegge	Carex arenaria			
Zevenblad	Aegopodium podagraria			
Zilverhaver	Aira caryophylla			
Zomereik	Quercus robur			

De soorten waarbij in de kolom F&F een 1 staat, zijn beschermd (lichtste beschermingsregime). De soorten waarbij in de kolom Rode Lijst of Oranje Lijst de afkorting GE (gevoelig) of KW (kwetsbaar) staat, zijn opgenomen in deze lijst. De aanduidingen gevoelig en kwetsbaar verwijzen naar de mate van bedreiging. Soorten waarbij in de kolom Oranje Lijst een A (aandachtsoort) of een P (prioritaire soort) staat, zijn eveneens opgenomen in deze lijst.